

„Az egyház közelében élők, illetve a nők nagyon gyakran az alkalmazkodást választják, háttérbe szorítják érdekeiket, csendben tűrik a következményeket – miközben egyre sértettebbnek, boldogtalanabbnak, szorongóbbnak érzik magukat.”

▶ *Mindennapi ütközeteink* – 4. oldal

„Mi lenne, ha egy evangélikus vállalkozó először a gyülekezetében keresne alkalmazottat, munkaerőt? Lehet, hogy van ilyen, csak mi nem tudunk róla?”

▶ *Mit tehetnek a helyi közösségek?* – 4. oldal

„...a gyülekezetek sokszor inkább elzárkóznak az idegenektől, és sok férfi emiatt kerül olyan társaságba – például az italozók közé –, ahol viszont rögtön befogadják.”

▶ *Férfiak ha újra összejönnék...* – 10. oldal

Jézus hivatlan prókatorai ▶ 2. oldal
„Miklósi csoda” ▶ 3. oldal

Már megint nem csináltam semmit ▶ 6-7. oldal

Fenyvesi Félix Lajos jegyzetlapjai ▶ 8. oldal

Születésnap beszélgetés dr. Reuss Andrással ▶ 8. oldal

A missziói gyülekezet ▶ 11. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Mit tesz az anya a gyermekével? Először tejet ad neki, azután kását, azután tojást és lágy ételeket, hogy először hozzászokjék az ételhez. Ha rögtön szilárd ételeket adna neki, akkor nem válnék a gyerekeiből semmi jó. Ugyanúgy kell tennünk testvérünkkel is, türelmet gyakorolni vele egy ideig, eltűrni gyengeségeit és segíteni neki azokat elhordozni, neki is tejes ételeket adni – ahogy nekünk is anyatejet adtak először –, míg ő is meg nem erősödik.”

▶ *Luther Márton: Nyolc böjti prédikáció*
(Szebik Zsófia fordítása)

A SZERZŐ FELVÉTELE

Hálaadás és élő reménység

Parókiaszentelés Tolnanémediben

▶ **Egyházunk egyik legkiterjedtebb szórványvidéke Tolna megyében található. Az itteni településeken egykor népes gyülekezetek éltek, amelyeknek gazdasági ereje lehetővé tette, hogy saját templomuk legyen. A kitelepítések után megfogyatkozott gyülekezetek többsége helyben lakó lelkész nélkül maradt, és szóránysorsra jutott. Leginkább emiatt számít különleges eseménynek ezen a vidéken, hogy egy kis tolnai közösség a templom után a parókiáját is teljesen felújította. A Tolnanémedi Evangélikus Egyházközség megújult lelkészlakát július 5-én szentelte fel Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke.**

A tolnanémedi evangélikusok 2006-ban újították fel templomukat, ahová a szomszédos Tamásiból jár át Honthegyi Zsolt, a Tamási és Környéke, valamint a Tolnanémedi Evangélikus Egyházközség lelkésze. Két év elteltével a templom mellett álló parókia külső-belső felújítására is sor kerülhetett.

Az ünnepi istentisztelet liturgiai szolgálatát Honthegyi Zsolt végezte, Gáncs Péter püspök pedig 2Kor 4,6 alapján hirdette Isten igéjét. Prédikációjában megosztotta a hívekkel püspöki szolgálatának azt a tapasztalatát, amely ellent-

mond a természetes elvárásoknak: vannak nagy gyülekezetek, amelyekben hosszú évekig nem történik semmi, és vannak kis közösségek, amelyekben rendszeresen történik valami. Ilyen kicsi, látszólag erőtlén gyülekezet a tolnanémedi, amely most a parókiát is felújította temploma után. De felmerül a kérdés: minek, illetve kinek renoválták – hiszen az egyházközségnek évtizedek óta nincs helyben lakó lelképásztora.

A tolnanémedi evangélikusok várják lelkészüket, és ez az, amiben a leginkább példamutató lehet e közösség más, nehéz helyzetben lévő gyülekezetek számára. Egy ilyen felújítási projekt ugyanis az élő reménység kifejeződésének legtisztább formája, hiszen nem tudhatják, lesz-e lakója a parókiának; a hívek bíznak abban, hogy gyülekezetüknek lesz saját, helyben lakó lelkésze.

A Déli Egyházkerület püspöke rámutatott, hogy az egyházban és a világban egyre több a megkeseredett ember, akik képtelenné váltak a hálaadásra, de a hála ennek ellenére nem válhat ismeretlen aktussá, „idegen szóvá” az egyházban. „Amit látunk, hálával tölti el a szívünket, és az igehirdetési alapige alapján azt mondhatjuk: a hála abban a kegyelmi pillanatban ébred fel bennünk, amikor a szívünkben kigyúl a krisztusi fény. A hála nemcsak érzés, hanem életszemlélet. Aki meglátja életében a legnagyobb ajándékot, Krisztust, az az ő fényében képes lesz észre-

venni a többi ajándékot is. Akinek szíve pedig megnyílik a hálaadásra, az más szemmel látja a világot, és észreveszi Isten szeretetének a jeleit a jelenben is, amelyekre spontán válaszként nyilvánul meg a hálaadás az ember szívében” – fejtette ki Gáncs Péter.

Az istentisztelet után kezdődő ünnepi közgyűlést dr. Györi József, a Tolnanémedi Evangélikus Egyházközség felügyelője nyitotta meg. Beszámolójában elmondta, hogy a parókia felújítását a gyülekezet kezdeményezte, és a presbitérium az egyházközség által kapott kárpótlásból hatmillió forintot szavazott meg az épület külső és belső renoválására; a végösszeg 6,6 millió forint lett. Köszönetet mondott mindazoknak a helyi közreműködőknek, segítőknek, mesterembereknek, akiknek a társadalmi munkája nélkül nem lehetett volna ekkora összegből finanszírozni a felújítást.

A Déli Egyházkerület nevében Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő, a Tolna-Baranyai Egyházmegye nevében pedig Andorka Árpád egyházmegyei felügyelő köszöntötte a tolnanémedi gyülekezet tagjait. A község önkormányzata nevében Miklós Lajos polgármester üdvözölte az egyházközséget. Lőrinczi Károly református lelkész a református testvéregyház jókívánóságait tolmácsolta, majd Kecskeméthy György, a helyi általános iskola nyugalmazott igazgatója mondott köszöntőbeszédet.

▶ PETRI GÁBOR

Boldogító igen

▶ FABINY TAMÁS

Ha nyár, akkor az esküvők évadja. És az ordinációké. Sajnálatos módon mindkettőnek a száma csökkenő tendenciát mutat: egyre kevesebben kötnek házasságot, illetve a rendszerváltás utáni boomhoz képest az elmúlt években visszaesett a lelkészszentelések száma.

E kettőben az ember két legfontosabb döntése, a hivatás- és a párválasztás ér össze. Az egyházban ez különösen is megindító lehet, hiszen gyakran megtörténik, hogy valaki – akár egészen rövid időn belül – ugyanannál az oltárnál térdel egyszer társával az oldalan, másszor pedig ordináló püspökével szemben.

Közös elem a két szertartásban, hogy a nyilvánosan kimondott szó erejével életre szólóan vállalni kell: az előbbiben a másik embert, az utóbbiban a lelkészi hivatást. Mindkét esemény az igen ünnepe lehet egy olyan korban, amely szívesebben mond nemet, vagy csak úgy általában tartózkodik a hosszú távra, sőt örökre elkötelező döntésektől. Jellemző, hogy a mozik egyik nyári filmslágeré – amely a plakátok alapján házassági bonyodalmakról szólhat – *A boldogító talán* címet viseli.

Mind az esküvőre, mind a lelkészszentelésre az jellemző, hogy ott az embernek el kell köteleznie magát, egyértelmű igent kell mondania. A „talán” a dolgok gyáva vagy éppen önző elkenését jelenti. Érdekes, hogy az Újszövetség különféle rétegeiben egyaránt felbukkan az „igen – igen, nem – nem” egyértelműségére vonatkozó elvárás. Jézus így tanít erről a Hegyi beszédben: „...a ti beszédeitekben az igen legyen igen, a nem pedig nem, ami pedig túlmegy ezen, az a gonosztól van.” (Mt 5,37) Jakab a következőket mondja ugyanerről: „...legyen a ti igenetek igen és a ti nemetek nem, hogy ítélet alá ne essetek.” (Jak 5,12b) Pál apostol pedig így érvel a korinthusiakkal: „Isten a tanúm, hogy beszédünk nálatok nem volt »igen« és »nem«. Mert az Isten fia, Krisztus Jézus (...) nem lett »igen«-né is meg »nem«-mé is, hanem az »igen«-valóult meg őbenne.” (2Kor 1,18-19)

A házasságkötésre és az ordinációra is vonatkozik ez a pofonegyszerű elvárás: az igen legyen igen, a nem legyen nem. Senkit sem lehet kötelezni sem egyikre, sem másira, de aki önként vállalja ezt az életformát és ezt a hivatást, az mondjon egyértelműen igent. A német nyelvben ismeretes egy sajátos szóötvet, a „jain”. Ezt akkor használják, ha sem igent, sem nemet nem tudnak mondani. Sajnálatosan sok házassági és hivatásbeli kudarc mutatja azt, hogy a „jain”-ra bizony nem lehet építeni. Olyan ez, mint médiaskolákban is tanított egyszeri párbeszéd, ahol a riporter faggat egy szűkszavú embert: „Bátyám, hogy érzi magát?” „Jól.” „Kicsit bővebben?” „Nem jól.”

Nos, nagy baj, ha a „kicsit bővebben” átgondolt válasz kioltja a hivatástudat vagy a házastársi hűség tüzét. Végzetes következményei lehetnek annak, ha összerosódik a határ az igen és a nem között. Olyan ez, mint minden paradoxon öse, a „most hazudok” mondat. Mert ilyen nincs. Ha hazudok, akkor nem mondhatnám meg, hogy hazudok, ha igazat mondok, akkor nem állíthatom azt, hogy hazudok. Szavunk legyen „igen – igen” és „nem – nem”. A boldogító talánokat felejtjük el. Az ellentétes fejmozdulatokat pedig hagyjuk meg a

bolgároknak, akik tudvalevőleg bólintással jelzik a nemet és fejcsóválással az igent...

Életünk nagy kérdéseivel kapcsolatban – mint amilyen például a hivatás- és a párválasztás – gyakran bizonytalanok vagyunk, és másokat is bizonytalanságban hagyunk. Két-három éves lehettem, amikor szüleim szeméretre vittek. A rendelő falán egymás alatt álló ábrákat kellett volna felismernem. Valószínűleg sokáig tétoztam, mert az asszisztens így szólt rám sűrűtőleg: „Kisfiám, mondd már, hogy látod vagy nem látod!” Erre én nagy levegőt vettem, és így szóltam: „Látod vagy nem látod!”

Az igen legyen igen, és a nem legyen nem. Közkedvelt társasjáték a barkochba, amelyben csak igennel és nemmel szabad felelni. Nem árt tudni, hogy mögötte véresen komoly dráma húzódik. A 2. századi Róma-ellenes zsidó felkelés híres vezére volt Bar Kochba, akinek egy harcosát elrabolták a rómaiak, és brutális kínzások között kitepték a nyelvét. A kérdésekre csak fejbólintással, igennel és nemmel tudott válaszolni. Így magasztosult hőssé, hiszen vállalta a mártíriumot. Mi alighanem „csak” egészen hétköznapi helyzetekben kell, hogy megmaradjunk az „igen – igen” és a „nem – nem” mellett. A legbonyolultabb számítógépeket is ez a kettes számrendszer élteti, amelyben csakis igenek és nemek vannak.

Egyik kedves professzoromnak volt egy szellemes mondanója annak érzékeltetésére, hogy ő minden felkérést el szokott fogadni: „Van egy kis logopédiai hibám. Nem tudok nemet mondani...” Pedig az „igen – igen” jézusi és jakabi és Pál apostoli parancsa azzal is együtt jár, hogy bizonyos dolgokra nemet kell mondani. Ma is érvénye Ihu István négyesoros verse: „Jézus markába szöget vertél / Dózsa húsából ebédeltél, / Hitler-taktusra meneteltél / Nemet mondani sose mertél.” Jézus a pusztában radikálisan nemet mondott a kísértőnek: „Távozz tőlem, Sátán!” Az ördög ajánlatát nem mérlegelni kell, hanem habozás és alkudozás nélkül elutasítani. Az egyház ősi liturgiájában is ismert a formula, amelyben a hívek közössége ellene mond az ördögnek.

Igent mondani talán még nehezebb. A „jain”-ok és a boldogítóknak vélt „talán”-ok világában hit és bátorság kell az egyértelmű igenhez. Urunk talán még arra is esélyt ad, hogy korábbi rossz döntéseinket így felülírjuk. Péter, Jézus tanítványa háromszor tagadta meg mesterét. Háromszor koppant keményen a tagadás szava: „Nem ismerem őt... nem tartozom hozzá... nem vagyok a tanítványa.” (Jn 18,17-27) Ám Jézus feltámadása után lehetőséget kapott arra, hogy a három nem után három igent mondjon: „Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek... Igen, szeretlek... Igen...” (Jn 21,15-19) Mindez olyan volt, mint egy rendhagyó gyónás és feloldozás, amelynek végén Jézus új mandátummal látja el tanítványát: „Őrizd az én juhaimat!... Kövess engem!”

Ha életünk nagy döntéseit nem a Krisztus-követés szándéka határozza meg, akkor ránk is érvényes a laodiceai gyülekezetre hulló vád: „...nem vagy sem hideg, sem forró. Bárcsak hideg volnál vagy forró! Így mivel langyos vagy, és sem forró, sem pedig hideg: kiköplek a számból.” (Jel 3,15-16) Boldogok, akik hallgatják és megtartják Isten igéjét. Jó a boldogító igent kimondani – nem csak esküvő vagy lelkészszentelés alkalmával.

SZÉLRÓZSA
1. ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ

2008. JÚLIUS 16-20. • KŐSZEG

www.szelrozsatlalako.hu

HOL A HATÁR?

A BIBLIA ÉVE

Márk evangéliuma – a titok

Bár legjobb tudomásunk szerint az első írott beszámolót Jézus életéről, haláláról és feltámadásáról, tehát az „evangélium” műfaját Márknak köszönhetjük, valószínűleg már előtte is készülhettek írásos gyűjtemények Jézus tetteiről és szavairól.

A hagyomány szerint Péter apostol tolmácsként Rómában tartózkodott, amikor megírta a nevét viselő evangéliumot. Úgy látta, hogy a legjobb, ha az ószövetségi próféták könyveit veszi alapul, amelyekben az Isten szavait tolmácsoló próféták által hirdettek és a velük történt események szorosan összekapcsolódtak. Így fűzte össze Márk evangélista is Jézus tetteit, igehirdetését és a mindezekben megnyilvánuló, üdvösséget hozó isteni jelenléte. Talán ezért is van olyan érzése az olvasónak az evangélium olvasása közben, mintha még mindig az Ószövetség tájain járna.

Ez a Jézusról írott beszámoló sokkal tömörebb és lényegretörőbb, mint a többi. Már szinte a legelején megtudjuk, hogy Jézus ellenfelei az életére törnek, hogy a tanítványok igazából semmit sem értenek abból, ami velük és Mesterükkel történik (mindent csak a feltámadás után értenek meg), és hogy Jézus mindvégig tudta, mi lesz a következménye a fellépésének.

Márk evangéliumát úgy is nevezik, hogy „szenvestörténet részletes bevezetése”, hiszen ebben az evangéliumban valóban minden a keresztre, Jézus megváltói halálára irányul. Olyannyira, hogy Jézus „menet közben” mindig meg is tiltja a tanítványainak, hogy az általa tett jelekről és csodákról beszéljenek: a kereszthalál és az azt követő feltámadás meglepetésként fogja érni az embereket – döntésre hívó meglepetés lesz mindkettő.

A titok evangéliuma

A második evangéliumot körbelengi a titok. Jézus valamilyen nem szeretné, ha idő előtt mindenki megtudná, hogy kicsoda ő, és miért is jött. Ráadásul a tanítványok sem voltak felkészülve arra, hogy a maga teljességében megértsék Jézus Krisztus eljövételének jelentőségét. Minden csak a kereszthalál és a feltámadás után válik érthetővé számukra.

Különös utalás ez a mai olvasók és tanítványok számára is, amit jó, ha szem előtt tartunk. Amikor Márk olvasmányos, ugyanakkor tömör, sokszor szinte túl egyszerűnek ható evangéliumát ajánljuk a „kezdő bibliaolvasóknak”, jó felkészítésüknek őket arra is, hogy Jézus személyét, életét és igazi jelentőségét majd csak az értheti meg igazán, aki maga is „részt vesz” halálában és feltámadásában, aki új életet nyer a Jézusba vetett hit által.

„Jézus meghagyta nekik, hogy ezt senkinek se mondják el; de minél inkább tiltotta, annál inkább híresztelték...” (Mk 7,36)

„...amit a sötétségben mondatok, azt a világszágban fogják hallani, és amit fülbe sügva mondatok a belső szobában, azt a háztetőkről fogják hirdetni.” (Lk 12,3)

„A titok a te foglyod, ameddig megtartod; de te leszel a foglya, amint továbbmeséled.” (Zsidó közmondás)

► Magyar Bibliatársulat

* myLuther – www.myluther.hu
A hit közös, a többi ráadás...

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 8. VASÁRNAP – Mt 7,15–23

Jézus hívatlan prókátorai

A VASÁRNAP IGÉJE

A fa és gyümölcse kép a protestánsok gondolkodásában könnyen elindít egy automatizmust: a hit a fa, a cselekedet a gyümölcse. „Hitből jön a cselekedet, / Hogy életünk betöltse; / Élő, igaz hit nem lehet, / Melynek nincs jó gyümölcse” – erősíti meg ezt a „protestáns dogmát” a 15–16. századi német énekszerző, Paul Speratus éneke is (EÉ 320.5).

Bár a hit nem függetleníthető a hívó embertől, Jézus mégsem a hitről, hanem az emberről mondja, hogy cselekedetei alapján kell megítélni. A fa az ember, a cselekedet pedig az ember gyümölcse. „Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, rossz fa sem hozhat jó gyümölcsöt” – azaz jó ember nem cselekszik rosszat, rossz ember sem cselekszik jót (18. vers). Ezt erősíti meg Jézus költői kérdése is: „Tüskébokorról szednek-e szőlőt, vagy bogáncskóróról füget?” (16b)

Jézus képi beszéde szerint a hamis próféta rossz ember – ezért prófétál hamisan. És nem fordítva: nem prófétálásának tartalma minősíti a prófétát! Az úgynevezett „kemény beszéd” nem a próféta hamis voltát tanúsítja, miként a „lágy beszédű” vagy inkább „sima beszédű” próféta sem biztos, hogy igaz próféta.

Jó fa – rossz fa, jó ember – rossz ember? Jézustól szokatlan fordulat. Bár nem egyedülálló! „A jó ember jó kincséből hoz elő jót, a gonosz ember gonosz kincséből hoz elő gonoszt” – mondja Jézus a fa és

gyümölcse képet más összefüggésben, a beszéd megítélésére alkalmazva (Mt 12,35). Itt is erről van szó: nem azért gonosz valaki, mert gonoszul beszél, hanem fordítva: a gonosz ember beszél gonoszul, mert nem is tud másképp, hiszen – mint Lukácsnál, a párhuzamos helyen (Lk 6,45) olvassuk – szíve csordultig van gonozssággal.

Jézus szerint tehát a jószág vagy a gonozság nem az ember cselekedetében vagy beszédében lakik, hanem abban csak megmutatkozik. Próféta esetén pedig ezt még le is szűkíti a cselekedetekre.

De mitől jó ember az igaz próféta, és mitől rossz a hamis? Az igaz próféta azért igaz és jó, mert Jézus hívta el. Semmi másért! Ezt igazolják cselekedetei is: Jézus köré tereli és Jézus körül tartja együtt a nyáját.

A hamis prófétát nem Jézus hívta el, mégis Jézus nevében beszél. De cselekedetei leleplezik: a nyáját nem Jézus, hanem önmaga köré gyűjti, és ezzel a juhokat Jézus nyájának egészéből kiragadja.

Mai nyelvre fordítva: az igaz próféta cselekedetei mindig az egyetemes anyaszentegyház egységét mozdítják elő. Nem csak a saját szűkebb közösségét: felekezetiét vagy gyülekezetét. Akiknek a cselekedetei mélyítik az egyetemes anyaszentegyházon belüli szakadást, akiknek szavai a szakadás bűn és bűnkövetkezmény helyett érénynek állítják be, és a szakadás fenntartását Isten, illet-

ve Jézus akarataként igenlik, azok minden kétséget kizáróan – legyenek bár lelkesek vagy világiak – korunk hamis prófétái.

Összefoglalva: aki úgy beszél Jézus nevében, hogy Jézus kinyilatkoztatott akarataival nyilvánvalóan ellentétes dolgokat Jézus akarataként hirdet, az hamis próféta. De ez mégsem szavai, hanem cselekedetei alapján ítéhető meg.

Egy evangélikus öntudatot erősítő igehirdetésről – bármilyen furcsa, de – nem a tartalma alapján lehet megítélni, hogy „igaz” vagy „hamis próféta” beszéde-e. Hiszen előfordulhat, hogy tanításbeli kérdésekben nem titkoljuk, hogy más egyházakkal nem értünk egyet, sőt más egyházak kegyességi gyakorlatát is bírálhatjuk. De azt is elismerhetjük, hogy valamit egy testvéregyház jobban csinál. A szándék a döntő, hogy miért használunk egyszer „kemény”, máskor „lágy” szavakat. A szándékot pedig nem a szavak, hanem a cselekedetek mutatják meg. A cselekedetek és következményeik mutatják, hogy a különállás és az elszigetelődés igazolására, a szakadás

megítélésére mond-e valaki felekezeti öntudatot erősítő beszédet, vagy azért, mert tudja, hogy csak az lehet nyitott a másik felé, aki előbb a sajátját alaposan megismerte és megértette.

A „gyümölcs” pedig a gyülekezetnek a lelkes egész tevékenysége nyomán kialakult arculata. Ez lehet olyan közösség, amelynek tagjai csak egymás és a velük mindenben azonos módon gondolkodók társaságában érzik jól magukat, a másokkal való egység megélését nemkívánatos dolognak tartva. És lehet olyan közösség is, amely nemcsak büszke evangélikus egyházunk lelki kincseire, hanem minél mélyebben megismerni is igyekszik őket, és nem ennek ellenére, hanem éppen ezért fájdalmasan éli meg, hogy ma még oly sok emberkéz emelte akadály tornyosul az egyház Urának főpapi imájában kinyilvánított szándéka elé, aki övéit márt a földön is egy nyájban akarja egyesíteni.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Imádkozunk! Urunk, add, hogy ami neked fáj, az fájjon nekünk is, és aminek te örülsz, az legyen a mi örömünk is. Óvj attól, hogy nevedben bámi olyat képviseljünk, amihez nincs közöd. Tégy készsé arra, hogy a te akaratodért örömmel mondjunk le a miénkről. Erősítsd abbeli hitünket, hogy amikor akaratod megvalósul, nem érhet minket veszteség.

Oratio œcumenica

Jöjj, Isten népe, járjunk az Úr világszágában!

Áldunk téged, örökkévaló Urunk, hogy te teremtetted a világot, minden látható és láthatatlan valóság létét. Adj nekünk felelősséget, hogy őrizzük és ápoljuk ennek a világnak a fenntarthatóságát, és gyógyító ortalmadban tudhassuk életünket. Adj önmegtartóztatást és szabadulást a fogyasztás mértéktelen kapzsiságából. Adj megerősítést, hogy a te békességét követi lehessünk, jelenléteket magasztaljuk, akaratodat köveszünk, szabaddá téved, dicsőítsük. Add világszágodat életünk ösvényére, mert csak így tudunk járni az ígért földjén.

Jöjj, Isten népe, járjunk az Úr világszágában!

Áldunk téged, Jézus Krisztus, hogy te vagy az élet világszága, kereszthaláloddal és feltámadással felvil-

lantottad a teljesség világszágát. A te szavad, a te csodád, a te elfogadó bizalmad értette meg az emberekkel az élet titkát. Add, Urunk, ma is ezeket a szavakat, ezt az elfogadó bizalmat, hogy mi is megértjük életünk titkát. Világszágod nemcsak a szépet, a jót világította meg, hanem mindazt, ami hamis és pusztít. Világszágod láttassa meg velünk is hibáinkat és képzetesünket, hogy a tanulás útján megszabaduljunk elvesztésünkben.

Jöjj, Isten népe, járjunk az Úr világszágában!

Áldunk téged, Szentlélek Isten, hogy tüzed világszága juttat el bennünket a hit és a közösség útjára. Te gyűjtöttél magadnak egyházat ebben a világban, te hívtad életre a szélrózsa minden irányából népedet, ezért téged kérünk, légy megszentelője népednek.

A te nevedben jövünk össze ezen a héten a szélrózsa minden irányából a kőszegi evangélikus találkozóra. Áraszd reánk határtalan szeretetedet, hogy megizleljük az Úr jószágát. Éreztesd velünk határozott akaratodat, hogy felismerjük az élet határát. Add, hogy minél többben ismerjük fel a remélt dolgokban való bizalmat és a nem látható dolgokról való meggyőződést.

Imádkozunk, Urunk, felebarátainkért, akikkel együtt éljük az életet, akiket oly gyakran észre sem veszünk. Kérünk téged, tégy bennünket készséggé a látásra, az elfogadásra, a segítségére, amelyben megélhetjük a közösség áldását.

Jöjj, Isten népe, járjunk az Úr világszágában!

Világszág forrása, kivetítője és fenntartója, Jézus nevében kérünk, hallgass meg minket! Ámen.

Emberek s angyalok szavával szólhat nyelvem

► A világirodalom legszebb költeményének szokták nevezni a szeretet himnusát. Sokakkal együtt mi, bibliaolvasó emberek is elgyönyörködünk az Első korinthusi levél csodálatos 13. fejezetében. De tudjuk jól: többről van szó, mint kiemelkedő irodalmi alkotásról. Isten igéje szólal meg költői formában – ahogy másutt is találhatók költemények a Szentírásban. Sokszor olvastuk, még többször hallottuk, s nem lehet megenni. Számtalan parafrázisa született, igehirdetők, nagy gondolkodók vagy éppen költők bontották ki vagy vitték tovább gazdag tartalmát. Nem egy zeneszerzőt is megihletett. Érthető hát, hogy az evangélikus gyülekezeti énekek közé is bekerült a szeretet himnusának feldolgozása.

Az Emberek s angyalok szavával szólhat nyelvem (EÉ 442) nem annak az ünnepnek, ötvened vasárnapnak a graduáléneke, amelynek IKor 13 az epistolája. Az ének

összecsend a Szentháromság ünnepe utáni nyolcadik vasárnap bevezető szolnárával: „Nagy az Úr szeretete irántunk” (Zsolt 117,2) és „Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!” (Zsolt 136,1).

Nincs ugyan saját dallama, de ez nem von le az értékéből. A dallammal most nem is foglalkozunk, hiszen az egyik legismertebb, legtöbbször énekelt melódiánk, a Jer, dicsőíjük Isten (EÉ 40) kezdetű.

A szöveg Lukas Backmeister (1570–1638) rostocki német lelkész, szuperintendens műve. Alkotása Sántha Károlynak, a 19–20. század fordulóján alkotó neves énekköltőnek (1840–1928) a kezén át került énekeskönyvünkbe.

A szeretet himnusának parafrázisa Isten szeretetéről szól. Pál nem az emberi érzéseket magasztalja, nem a mi mulandó és könnyen elfogyó szeretetünket reklámozza, hanem Isten szeretetéről tanúskodik. Amikor leírja a szeretet jellemzőit, Krisztusról beszél, akinek az életében nyilvánvalóvá és példává lett, hogy „a szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed

haragra, nem rója fel a rosszat.” (IKor 13,4–5) Krisztus szeretetét magasztalja Pál s magasztaljuk mi ma, akik ezt az éneket énekeljük.

Jánossy Lajos ezt írja Az egyházi év útmutatója című füzetében: „Krisztus elhívott gyülekezetét, a megváltottakat nemcsak az ömber meg-megújuló kísérelte támadja, hanem a hamis próféták cselvetése is. Ezért óv Krisztus Urunk ennek a vasárnapnak evangéliumában (Mt 7,15–21) a hamis próféták csalárdságaitól, az üres, külsődleges, gyümölcsstelen keresztyénségtől, és ezért hangsúlyozza az epistola (Róm 8,12–17), hogy azok az Isten gyermekei, Isten örökösei és Krisztus örököstársai, akiket a Szentlélek vezérel, mert akiket Isten Lelke vezérel, azok őt a vele való egységben, gyümölcstermő életben szolgálják.”

A keresztyén élet, azaz az Isten szeretetében zajló, Krisztus által megragadott élet gyümölcse a szeretet. Nem kikerültett produktuma, hanem természetes gyümölcse. Énekünk Lukas Backmeister megfogalmazásában elmondja az egész himnusz, s az apró értelmezéseken túl nem is tesz hozzá semmit. Nem is lehet, hiszen a legtöb-

ÉNEKKINCSTÁR

Eged Isten dicsőíre,

ről beszél, a végtelen, a kimeríthetetlen, a mindent átfogó krisztusi szeretetről. Nem példatár ez számunkra, hanem erőforrás: ha Isten így szeret bennünket Krisztusban, akkor természetessé válik, hogy viszontszeressem őt, és továbbadjam ezt a kifogyhatatlan kincset embertársaimnak.

E rovat különböző korszakaiban sokszor emlegettük, hogy a zene evangélikus értelemben igehordozó. Néha egy-egy szó, néha egy gondolat jelenik meg énekeinkben a Bibliából. Ősi keresztyén hagyomány, hogy a bibliai szövegeket lehet recitálni, énekelni, dallamra illesztve elmondani. A reformáció ajándéka, a gyülekezeti korál versbe szedve mondhatja el az igét. Így énekelhetjük el Luther nyomán például a Tízparancsolatot (EÉ 433), és így csendülhet fel ezen a vasárnapon a gyülekezet ajkán a szeretet himnusza.

■ HAFENSCHER KÁROLY (TFJ.)

LAPUNK A VILÁGHÁLÓN A WWW.EVELET.HU CÍMEN OLVASHATÓ.

Minister verbum Domini

► „Ma minisztert avattunk... szolgát, Isten szolgáját” – ezekkel a szavakkal bocsátotta szolgálatba dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke Torzsa Tamást a gyóni evangélikus templomban július 6-án megtartott ünnepi istentiszteleten.

A gyóni evangélikus gyülekezet életében mérföldkő volt ez az esemény, hiszen először ordináltak lelkészt a templom falai között.

Torzsa Tamás frissen felavatott lelkész 1979-ben született Budapesten, általános iskolába Dabas-Gyónra járt, majd az újonnan megalakult aszódi evangélikus gimnázium első évfolyamába nyert felvételt. Az érettségi után

1998-ban jelentkezett az Evangélikus Hittudományi Egyetemre (EHE), majd 2003-tól a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben folytatta tanulmányait; 2007-ben szerzett ott diplomát. Házasságot kötött Pap Csillával, majd hatodévesként a vanyarci gyülekezetbe került Szabó András esperes mint mentor mellé. Gyakorlati éve végeztével az idén az EHE-n teológus-lelkészi diplomát kapott.

Az ünnepi úrvacsorás istentisztelet liturgiájában Fabiny Tamás püspök, dr. Szentpétery Péter egyetemi docens, az EHE Vallás- és Társadalomtudományi Tanszékének vezetője, valamint László Milán, a Gyóni Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze szolgált.

Fabiny Tamás a lelkészjelölt meghívóján szereplő ige (Ézs 55,10-11) alapján hirdette Isten igéjét. A prédikációban a

magyar nyelv sajátosságára, kincsére hívta fel a figyelmet. Az ige szó – mondotta – nemcsak egy szófajt jelöl a nyelvünkben, hanem nekünk, keresztényeknek Isten igéjét is. A szent és a profán találkozási pontja, hogy míg az ige cselekvést, létezőt jelentő szó, addig Isten igéje maga a Cselekvés, maga a Létezés. A verbum Domini, Isten igéje ma is cselekszik, hisz szolgákat, „minisztereket” hív el.

Az istentisztelet után a szeretetvendégségen Kőszegi Zoltán, Dabas város polgármestere, Szabó András esperes, mentor, Krámer György püspökhelyettes, Tibay László római katolikus plébános, valamint Fekete László református lelkipásztor köszöntötte az újonnan felavatott szolgálatát. Fabiny Tamás püspök köszöntő szavai után átadta Torzsa Tamásnak a lelkészítatási oklevelet.

■ CZÖNDÖR ISTVÁN

A SZERZŐ FELVÉTELE

„Miklósi csoda”

► Mindaz, ami az elmúlt négy hónapban Sárszentmiklóson történt, talán „miklósi csodának” is nevezhető. Március elején még romos, helyenként életveszélyes, kívül-belül megújításra szoruló egykori parókiaépület, illetve templom állt a közösségi életre jóformán alkalmatlan templomkertben. Július 6-án pedig a megújult templomért, közösségi házáért adott hálát a gyülekezet ünnepi istentiszteleten, amelyen Szarka István, a Fejér-Komáromi Egyházmege esperese hirdetett igét.

Volt miért hálát adni. Kulturált mosdók és kis konyha teszik otthonosabbá a gyülekezet életterét. A kertben fa játszótér-elemekből álló vár, pingpongasztal, tűzrakóhely és kerti padok hívogatják a gyermekeket és szüleiket. A templom belül kifestve, kívül újravakolva, a tetőszerkezet megerősítve, a toronysisak újra fényesen csillog. Az igazi csoda azonban az, hogy az ötmillió forint értékű felújítás gyakorlatilag egy fillérjébe sem került a kicsiny gyülekezetnek. Akkor miből futotta?

Adakozásból és önkéntes munkából. A gyülekezet néhány év alatt – házról házra járva, megszólítva a város lakóit is – két és fél millió forintot gyűjtött össze.

Kórhalom...

...most vár áll ott

És hogy ne kelljen szakmunkákra költeni, minden feladatot a gyülekezet tagjai, valamint az ország távoli pontjairól érkező testvérek – saját szabadságukat feláldozva – végeztek el. „Isten országát építjük” – mondták.

Sárszentmiklóson csoda történt. Reménység szerint nem csak három napig tart. A munkák a második szakasszal szeptemberben folytatódnak.

■ BÓJTÓS ATTILA

► A megújult alsósági templom kétszeresen is ünnepi díszbe öltözött az elmúlt szombat délelőtt, amikor Ittész János püspök lelkésszé szentelte Győri Veronika Ágneszt. Az egyházkerület lelkészi vezetője a meghívón szereplő igeversek, Péld 3,5-7; 17-18 alapján indította szolgálatba az új lelkésznőt.

FOTO: MENYES GYULA

Igehirdetésében a püspök elmondta, hogy Isten nem elégszik meg a félig odaadott szívekkel. Tele van a világ félszívvű, öntelt emberekkel, ám Isten ügyét csak alázattal lehet fogadni. Nekünk nem az a feladatunk, hogy megvédjük Jézust, hanem az, hogy engedjük, hogy ő vigye győzelemre

► A Kemenesalja egyik legszebb, közelmúltban megújult templomában szentelte lelkésszé Ittész János július 5-én Udvardi Andreát. A Kemenesmagasiban tartott ordináció a püspök a meghívón szereplő igeversek, Jak 1,17 alapján hirdette Isten igéjét.

harcmezeje. „Szolgálatod nyomán sokan örvendezzenek, hogy Isten jó!” – zárta a püspök prédikációja.

Az ünnepi istentiszteleten részt vett Kovács Imre, a helyi gyülekezet lelkésze, valamint az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében Hausmann Jutta professzor, az Őszövetségi Tanszék vezetője.

Udvardi Andrea Celdömölkön érettségizett, az ottani gyülekezetben konfirmált. Családi kapocs fűzi a közeli Kemenesmagaséhoz, ahol hétvégenként templomba járt. A településhez való kötődését még jobban erősítette az ott szolgáló lelkész házaspár – Kovács Imre és Kovácsné Tóth Márta – szeretete, amelyet az általuk vezetett nyári őrimagyaródsi ifjúsági táborokban érezhetett meg mint tizenéves kora óta rendszeres résztvevő.

Itt kapta az indítást, hogy jelentkez-

ügyét. Ígértünk van tőle, hogy velünk van a világ végezetéig. „Az ige vezessen utadon, bízzál Jézusban teljes szívből” – zárta prédikációját az ordináló püspök.

A szentelés liturgiájában Győri Veronika Ágnes lelkipásztor, Vető István, illetve az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről dr. Béres Tamás, a Rendszeres Teológiai Tanszék docense segítkezett.

Az új lelkész Celdömölkön érettségizett. Nagynénje akkoriban jegyző volt az alsósági gyülekezetben. Elsősorban vele járt a különböző egyházi rendezvényekre, ő formálta hitét, az ő indítatására jelentkezett a teológiára, bár a Veszprémi Egyetem magyar-színház-történet szakára, valamint a szombat-helyi főiskolára, magyar-történelem

A SZERZŐ FELVÉTELE

zen az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. Bár korábban gyógy pedagógus szeretett volna lenni – fel is vették a Bárcai Gusztáv-főiskola megfelelő szakára –, a teológián kezdte meg tanulmányait, a főiskolán két év halasztást kérve. Az esetleges iránti elkötelezettsége megmutatkozott abban is, hogy a Magyar Evangélikus Ifjúsági Szövetség mozgássérülttáborában öt éven keresztül volt táborvezető; elnökségi tagként is működött a szövetségben.

2004-2005-ben Lipcsében tanult ösztöndíjasként; akkor mélyült el az Őszövetség iránti érdeklődése.

Sárváron, Gyarmati István lelkész mentoregységével töltötte a hatodévet. Ez év őszétől hittudományi egyetemünk doktori iskolájában folytatja tanulmányait az Őstamentumot kutatva, valamint a Semmelweis Egyetem mentálhigiénés képzésben vesz részt.

■ MENYES GYULA

Szabályszerű küzdelem – győzelmi koszorú

Van-e bárki is e kicsiny hazában és szerette a nagyvilágban, aki ne tudná, hogy 2008 – a négyévenkénti ritmusnak megfelelően – a nyári olimpiai játékok esztendeje? Hiszen a visszaszámolás már hosszú hónapokkal ezelőtt elkezdődött, a feszültség napról napra nő.

Naponta hallható hirdetések is izsítják a hangulatot, s az olimpia kapcsán – a hatalmas figyelmet kihalozva – a politika és az üzleti világ is Pekingre koncentrál. A rendszeresen visszatérő sport-híradórészletben is egyre közelebbi évszámokat említenek, amikor a korábbi magyar olimpiai aranyérmesek győzelmét idézik fel. Már csak néhány hét, és a visszajátszásokban elérünk a legutóbbi, 2004-es athéni olimpiáig, s akkor már Pekingben is fellobbanhat az olimpiai láng. Nemcsak a szakemberek, a sportolók és a fanatikus drukkerek, hanem egyre inkább az átlagpolgárok között is napi téma lesz az esélytelenség: hány és milyen érmet szerezeltek versenyzőink? A nagy készülődés már a célegyenesbe fordult.

A sportolók és az érdeklődő tömegek egyre nagyobb izgalommal készülnek a nagy eseményre. Mostanában egyre

többször lehet hallani, hogy a sportversenyeknek nemcsak az a tétjük, hogy egy-egy küzdelem után ki állhat fel a dobogó legmagasabb fokára, vagy ki ér el legalább pontokkal jutalmazott helyezéseket, hanem a versenyek versenyén, az olimpián való részvétel joga is múlik az eredményeken. Siker és kudarc, mosoly és könny, szabályszerű küzdelem és időnként – sajnos nem is túlságosan ritkán – tiltott előnyöszerzési kísérlet, dopingolás hírei szereznek örömet vagy okoznak csalódást sokunknak. Mennyi tanulság van mindebben!

Az persze erősen kétséges, hogy az üzlettelé vált profi sportvilág alkalmas-e arra, hogy benne a nemes, tiszta, becsületos, céltudatos élet példáit megtalálják a mai nemzedékek, elsősorban fiataljaink. A fogvicsorgató, durva küzdelem képei, a csúcsra jutásért minden eszközzel harcoló, a sikerre olykor nem megengedett módon is törekvő sportolók alakja is egyre ismertebb lesz mindenfelé. Kétes és gyorsan múló dicsőségük hosszú árnyékot vet. A dopingolók és a dopingüldözők versenyéről is hallunk naponta híreket. Mégis reméljük, hogy most, a közelgő olim-

pián a sportolók, a drukkerek, az egész sportvilág megmutat valamit a küzdelem igazi szépségéből, a részvétel örömeiből, a lelkes és nemes versengésből. Talán még jó, követendő példákat is láthatunk.

Hogy az első században élt Pál apostol sportolt-e valamit versenyszerűen, nem tudhatjuk. Lehetősége elvileg lett volna rá, hiszen akkor már több mint nyolcszáz éve – Krisztus Urunk születése előtt 776-tól – rendeztek rendszeresen olimpiai játékokat az ókori Görögországban. De amiatt, amit – apostoli szolgálatát is nehezítő – betegségről tudunk, elég valószínűtlennek tűnik a feltetelezés. Annál érdekesebb, hogy leveleiben több alkalommal is utal a sportversenyekre, amikor apostoli szolgálatáról és a keresztény életéről beszél. A futó-

versenyek küzdelmét, az ökölvívók céltudatosságát említi, és hangsúlyosan felidézi a győztes sportolók jutalmát jelentő győzelmi koszorú képét is. „Aki pedig versenyben vesz részt, mindenben önmegtartóztató: azok azért, hogy elhervadó koszorút nyerjenek, mi pedig azért, hogy hervadhatatlant.” (1Kor 9,25) „Úgy fussatok, hogy elnyerjétek.” (9,24)

Világos, hogy az apostol nem sportkolásokat, nem jövőd olimpikonokat oktat, hanem kortársait tanítja a keresztény élet „fortélyaira”. A céltudatosság, a napi küzdelemben való bátor kitartás, a felebarát javára is tekintettel lévő áldozatkészség, a végső győzelem reménysége nélkülözhetetlen erények a keresztény emberek életében.

Sajnos minket is elér, és gyakran félrevezet korunk nagy nyomorúsága, az anyagiasság, amely ellenséggé tesz barátokat, megrontja a kisebb-nagyobb közösségek életét, ügyeskedő, nem szabályos, becsstelen küzdelemre is csábít. Tele van a világ rossz, mégis sokakra ható példákkal. Ezért legalább háromfrontos küzdelmet kell vívniuk korunk keresztényeinek.

Mindenekelőtt a szív, a lélek mélyén folyó belső küzdelemben kell győznie az

anyagiasság, a korszellem, a fogyasztói társadalom csábításai ellen. S csak ezután kezdődhet a személyes, családi gyarapodásért, az életünk alapját jelentő maradandó értékekért és a szűkebb közösségeink, de egész nemzetünk boldogulásáért is folyó – reméljük, eredményes – küzdelem.

A helyzet nehéz, de nem reménytelen, mert nekünk olyan Mesterünk van, aki nem – mint az edzők általában – pályán kívülről figyel és dirigálja tanítványait, hanem aki már előre megívta a küzdelmet, és győzelméből részt ad tanítványi csapatának is. Ezért ígéri: „Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját.” (Jel 2,10)

Ittész János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Mindennapi ütközeteink

Konfliktuskezelő tréning Gyenesdiáson

▶ **Ha ezt a szót halljuk: konfliktus, első reakcióként talán összeszűkül a gyomrunk. Vagy legalábbis valami rosszra gondolunk. Pedig a konfliktusok életünk természetes velejárói, nélkülük unalmas, színtelen, fejlődés nélküli lenne az életünk. Mintegy húszfős csapat tanult-dolgozott együtt július 1. és 3. között Gyenesdiáson, a Magyarországi Evangélikus Egyház Kapernaum Szeretetintézményében, hogy többet tudjon meg saját magáról, a konfliktusokhoz való viszonyulásáról, a változtatás mikéntjéről.**

A tréning vezetői Komlói Piroska pszichológus, családterapeuta, a Károli Gáspár Református Egyetem Kommunikáció Tanszékének docense és Zsednainé Herdliczka Éva lelkes, mentálhigiénés terapeuta voltak.

A résztvevők között volt aktív és nyugdíjas lelkész, családsegítő központban dolgozó szakember, pedagógus, gyülekezeti felügyelő, teológiai tanár, informati-

konfliktusaink kezelésében többféle stílust alkalmazunk. Van, amikor igyekszünk elkerülni az ütközést, hiszen nem minden érdek- vagy véleménykülönbség akkora horderejű, hogy hosszabban kellene foglalkozni vele. A baj ott kezdődik, amikor valaki súlyosabb probléma esetén nem meri vállalni a saját véleményét, érdekeit, inkább kikerüli a száma-ra kellemetlennek vagy szorongatónak tartott szembehelyezkedést. Az egyház közelében élők, illetve a nők nagyon gyakran az alkalmazkodást választják, háttérbe szorítják érdekeiket, csendben tűrik a következményeket – miközben egyre sértettebbnek, boldogtalanabbnak, szorongóbbnak érzik magukat. Sejtjük, hogy egy ilyen folyamatnak nem lesz jó vége...

A határozottabbak sokkal bátrabban szembesítik a másik felet saját szempontjaikkal és érdekeikkel. E cél eléréséért nemegyszer agresszív eszközöket vetnek be. Közülük kerülnek ki korunk sikeres médiaszemélyiségei, üzletemberei, menedzserei. Sikereik mögött nemegyszer ott lapul a toporzékoló, sértett, mérges kisgyerek, aki önértékelésében

Komlói Piroska és Zsednainé Herdliczka Éva

kus, könyvelő. A sokszínűség nem akadály volt, hanem egymásra hangolódásuk örömteli és kiteljesítő körülménye.

A Bibliát olvasva megdöbbenve tapasztalhatjuk, hogy bizony teli van konfliktusokkal. Ember és ember, Isten és ember ütközik meg egymással, vagy a szereplőknek egyenesen önmagukkal kell szembenéznük. Vajon mi maradna a Szentírásból, ha minden konfliktust eltörölték volna belőle? Néhány szeretetteljes, megnyugtató kijelentés... Az evangélium, Isten megjelenése világunkban szinte mindig konfliktusok árán lesz nyilvánvalóvá. Jézus sosem ígéri a tanítványoknak a sima utat, az előregyártott megoldásokat, vagy hogy soha nem kerülnek nézeteltérésbe senkivel.

megsérült, emiatt csak magával tud foglalkozni, képtelen odafigyelni a másikra.

Egy felmerülő konfliktusban már komoly eredménynek számít, ha a felek kompromisszumot találnak, vagyis mindenki enged valamennyit az álláspontjából. A probléma tényleges megoldása a legjobb a lehetséges következmények közül; érett, felnőtten gondolkodó, jó önértékelésű emberek kellenek hozzá, akik vállalják saját szükségleteiket, de érzékelik, tiszteletben tartják a másik jogait, igényeit is. Az egymással való ütközés ilyen lezárása megnyugvással és örömmel tölthet el bennünket, építi a közösséget, és erőt ad a későbbiekhez.

■ BALOGH ÉVA

Diszkriminálja a kormány az egyházi kórházakat

Hiába kéri az egyházak, hogy az általuk fenntartott kórházak egyenlő bánásmódban részesüljenek az állami és önkormányzati intézményekkel, az Egészségügyi Minisztérium nem ismeri el jogosultságukat az ötszázalékos béremelésre és az évi kétszeri inflációs kompenzációra – írta a Magyar Nemzet július 3-i száma.

Gettósítja az egyházakat a kormányzat, nem hajlandó figyelembe venni, hogy gyógyító intézményeik ugyanolyan közszolgálati tevékenységet folytatnak, mint az önkormányzati, illetve állami kórházak – jelentette ki a lapnak a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke az egészségügyi tárca rendelete kapcsán.

Bölcskei Gusztáv felhívta a figyelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság a közelmúlt-

ban az egyházi iskolák hátrányos megkülönböztetését alkotmányellenesnek ítélte, és ezzel harmadszor bizonyosodott be az egyházak igaza ebben a kérdéskörben. Emlékeztetett: elsőként a református egyház nyerte meg a normatívákat hátrányosan megállapító szaktárcával szemben a Fővárosi Bíróságon indított pert, majd az Állami Számvevőszék vizsgálata igazolta, hogy nem megfelelő az egyházi iskolák állami finanszírozásának háttere.

Ez arra is rávilágít, hogy nem elég rendeleti úton szabályozni a kérdést, szükség van a törvényi garanciákra is – hangsúlyozta a lapnak a református vezető.

A Magyar Nemzet azt írta: a kórházak összesen kétszázmillió forinttól esnek el a hátrányos megkülönböztetés miatt.

▶ MTI

Magyar evangélikus lelkész kitüntetése

Hatodik alkalommal adták át a közelmúltban a Jedlik-díjat Jedlik Ányos fizikus, bencés pap tanár szülőfalujában, a szlovákiai Szmón. Az elismeréssel a magyar nemzet kiemelkedő egyéniségeit, a tudomány művelőit díjazták.

Az egyik idei kitüntetett dr. Bányi György evangélikus lelkész, a pozsonyi Comenius Egyetem professzora. A tudósnak jelentős szerepe volt a szlovák ökonómikus bibliafordítás első kiadásának megjelenésében; szakterülete az Őszösvetség.

▶ EvÉlet-infó

Diakónia az Európai Unióban

Egyházunk diakóniai szolgálata évek óta részt vesz az Eurodiaconia munkájában. E szervezet küldetése, hogy tagjait segítse és támogassa az uniós szintű szociális folyamatokban. Az Eurodiaconia belülről különböző platformok szerveződtek, amelyek a regionális együttműködés kereteit biztosítják. Magyarország a visegrádi platform tagja Csehország, Lengyelország és Szlovákia diakóniai szolgáltatóinak társaságában.

Június 30-a és július 2-a között az Eurodiaconia tanulmányi utat szervezett Brüsszelbe a visegrádi platform diakóniai vezetői részére. A program közös része az Eurodiaconia brüsszeli irodájában, az Európai Bizottság épületének tőszomszédságában zajlott.

A szűk három nap alatt az előadók bemutatták az EU szociális és munka-

Heidi Martinussen, a brüsszeli Eurodiaconia irodavezetője és Gregersen-Labossa György

ügyi politikáját. A jól megszervezett előadások betekintést adtak az egyházak és diakóniai szervezetek EU mellett végzett munkájába.

A tanulmányi út érdekes része volt a Brüsszelben dolgozó magyar szakemberekkel zajlott informális találkozó sora. E megbeszélések hasznos információkkal szolgáltak arra nézve is, hogy hazánk miként vesz részt, illetve hogy milyen kihívásokkal szembesül az EU szociális védelemmel és társadalmi befogadással foglalkozó, nyitott koordinációs mechanizmus névre keresztelt munkájában. A látogatás érdekes momentumát volt az EU-parlament megtekintése.

Egyházunkat a programon Gregersen-Labossa György lelkész, a diakóniai bizottság elnöke képviselte.

▶ EvÉlet-infó

Népfőiskola és gyülekezet

Műhely-konferencia az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

▶ **Milyen módon tudja segíteni egy gyülekezetet a munkaerőpiacról kiszorítottakat vagy a hátrányos helyzetben levőket? Hogyan valósítható meg felnőttképzési program egy gyülekezetben? Milyen összefüggés van népfőiskola és misszió között? E kérdésekre keresték a választ az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) és a szarvasi Tessedik Sámuel Népfőiskola közös szervezésében Népfőiskola és gyülekezet címmel megrendezett műhely-konferencia résztvevői: lelkészek, gyülekezeti tagok, szakemberek és civil szervezeti munkatársak. A tanácskozásnak június 30-án az egyetem épülete adott otthont.**

„A népfőiskola a szegények iskolája” – ez a megállapítás a dán népfőiskolai mozgalom egyik kiemelkedő alakjától, Qimind Amfredtől származik, és lényegében magában foglalja ezen intézmények legfontosabb társadalmi szolgálatát, amely a kezdetektől máig változatlan.

A 19. században Dániában Grundtvig evangélikus püspök által életre hívott kétéves bentlakásos iskolának, Tessedik népfőiskolájának vagy a mai szarvasi intézménynek ugyanaz a célja és a rendeltetése. Egyrészt megtanítani az embereket arra, amire leginkább szükségük van; olyan szakmai ismeretekkel és gyakorlattal vértetni fel őket, amelyek birtokában megállják a helyüket a munkaerőpiacon, el tudnak helyezkedni. Másrészt céljuk olyan lelki megerősítést nyújtani, lelki közösséget kialakítani, amely segíti az életben való boldogulást.

Lázár Zsolt evangélikus lelkész, a szar-

vasi népfőiskolai program vezetője előadásában felelevenítette Tessedik Sámuel munkásságát, majd bemutatta a 2005-től ez év június 30-ig tartó programot az előkészítéstől a megvalósításig. Gaál Roland pszichológus és tréner, a program munkatársa a szellemi-lelki erősítő módszert (SZLEM) ismertette a résztvevőkkel. Kifejtette, hogy a Szarvason megvalósított képzés miben különbözik egy átlagos felnőttképzési programtól. Egy szokásos tanfolyam – legyen az nyelvtanfolyam, számítástechnikai vagy más felnőttképzési program – egyedül a szakmai ismeretek átadására koncentrál. Szarvason azonban bentlakásos volt a képzés, illetve magas volt az óraszám, s e két tény már önmagában is közösségépítő hatással bírt. További kiemelkedő jelentősége volt az önismereti, drámatechnikai foglalkozásoknak, vagyis a lelki megerősítésnek.

A konferencián bemutatták azt a kutatást, amelyet a munkaerő-piaci problémák és a felnőttképzés lehetőségeinek feltárása céljából végzett el az EHE két munkatársa – Pángyánszky Ágnes és a sorok írója – elsősorban az evangélikus és református egyház gyülekezeteinek körében. A kutatás eredményeit és tanulságait közösen gondolhatták át a jelenlevők.

Az egyház és a munkaerőpiac összefüggéseiről, valamint a finanszírozási le-

hetőségekről tartott bibliai alapozású előadást Kocsis István, a pályázati munkacsoport déli egyházkerületi felelőse, a nemzetközi összefüggéseket is láttatva.

A délutáni műhelymunka három csoportban folyt: misszió és népfőiskola, gyülekezet és munkaerőpiac, valamint egyház és finanszírozás témakörben; az utóbbi Ruzsányi Annának, a népfőiskolai program gazdasági vezetőjének irányításával. A konferencia lezárásaként a csoportok beszámoltak egymásnak a munka eredményeiről, majd Szabó Lajos, az EHE tanszékvezető professzora és Lázár Zsolt szarvasi lelkész mondott zárszót.

Befejezőképpen álljon itt ennek egyik gondolata: „Reméljük, hogy magvetés történt ezen a konferencián! Tessedik célja az volt, hogy helyben, a gyülekezetben nyújtsunk hatékony segítséget, mégis példát adott, és sokan idézik – nem csak Szarvason, hanem országgerente. Hasonlóképpen hisszük, hogy voltak olyan hasznos gondolatok ezen a konferencián, amelyeket a résztvevők továbbvisznek és a saját gyülekezeteikben és a saját településükön élők javára kamatoztatni tudnak. Így reméljük, hogy lesz folytatás, és az ország több pontján megvalósulhatnak majd a szarvasihoz hasonló népfőiskolai programok.”

■ GÖMBÖCZ ELVIRA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Mit tehetnek a helyi közösségek?

„Adj halat az embereknek, és aznap ehetnek. Tanítsd meg őket halat fogni, s életük végéig ehetnek. De azért bizonyosodj meg róla, hogy van hal a tóban, erősítsd meg az embereket, hogy van joguk a tóban élő halak kifogásához, s bizonyosodj meg arról is, hogy tényleg kifogták-e a halat!” (Honnadla, 1982)

Elég lenne, ha csak a mottót jegyeznénk meg és vinnénk haza gyülekezetünkbe – gondoltam, amikor az EHE-n rendezett műhely-konferencián beültem Gömböcz Elvira és Gaál Roland workshop-jába. Igen ám, de az idézet szerzője képen fogalmazta meg mondandóját. Hogyan alkalmazható ez a mi helyzetünkre? Mi, akik nap mint nap találkozunk kéregető, munka nélküli emberekkel – már nemcsak Budapesten, hanem az ország bármely temploma körül –, hogyan segíthetnénk rajtuk hatékonyan? Mit tehet egy gyülekezet a munkanélküliek érdekében vagy azokért, akik a munkaerőpiacon hátrányos helyzetűek?

A műhelymunka során lehetőségeinket a mai gyülekezetek helyzetének szempontjából tekintettük át. Meg kell

mondanom, eléggé lelembózott, amikor felfedeztük, hogy gyülekezeti, lelki életünk mennyire a felszínen mozog. Hiszen éppen azokkal, akikkel Jézus Krisztusban testvéreknek vallják magunkat, nem osztják meg fájdalmukat azok, akiket kirúgnak a munkahelyükről, vagy pályakezdőként nem találnak munkát. Szégyellnivaló dolognak tartják ugyanis.

Mi lenne, ha egy evangélikus vállalkozó először a gyülekezetében keresne alkalmazottat, munkaerőt? Lehet, hogy van ilyen, csak mi nem tudunk róla?

A jelen kritikáján túl természetesen a továbblépés lehetőségein is töprengtünk. Gyülekezetünkben szemléletváltásra van szükség: meg kell jelennie az empátiának, az elfogadásnak, a közösségbe integrálásnak. Észrevettük, hogy például olyan egyszerű és gyakorlati dologban adhatunk segítséget, mint az önéletrajz kinyomtatása, lefénymásolása, de segíthetünk akár megírni is annak, akinek ez nehézséget okoz. Különléges lehetőséget rejt, ha nemcsak a hagyományos bibliaóra szere-

pel a gyülekezetek kínálatában, hanem különböző klubok alakulnak. Ezek az adott közösség hasonló élethelyzetben lévő, hasonló gondokkal küszködő tagjainak kínálhatnak lehetőséget a találkozásra, beszélgetésre, egyszerűen segítséget nyújthatnak a problémák megoldásához. Ilyen lehet például a páratlan klub, az ifjú házaspár klubja, a baba-mama klub, az álláskereső klubja, az idősebbek klubja és így tovább.

Nem fedeztük fel, de munkacsoporthoz vezetői rávilágítottak: előnye a gyülekezeteinknek, hogy a munkaerőpiacint három formában vagyunk jelen: mint munkaadók (intézményeink révén), mint munkavállalók, és harmadikként az önkéntes munka területén vagyunk aktívak. Ez nagyon jó, hiszen a gyülekezetben való önkéntes tevékenységben – akkor, amikor az élet más területein azt sugallják számunkra, hogy értéktelenek, haszontalanok vagyunk – újra fontos, megbecsült, magabiztos, értékes és hasznos emberek lehetünk.

■ HEINEMANN ILDIKÓ

Öt + egy párbeszéd egy asztalnál

Új könyv, új kávéház, új beszélgetés

► **Igazi eszmecsere igazi kávéházi környezetben. Mintha velünk beszélgettek volna; ahogyan a régiiek, a „nagyok”. Szellemi párbeszéd méltó környezetben. Budapesten a most nyíló Pilinszky János irodalmi kávéházban július 3-án mutatják be a Luther Kiadó gondozásában megjelent *Asztali beszélgetések... – Öt párbeszéd* című könyvet.**

A sokak számára már jól ismert *Asztali beszélgetések* sorozatot 2004-ben indították azzal a céllal, hogy evangélikus lelkészek, teológusok korunk aktuális társadalmi, közéleti, kulturális, tudományos kérdéseiről folytassanak párbeszédet az említett területek jeles képviselőivel.

Az elhangzott diskurzusokból válogatás készült, a kötetben öt olvasható. A beszélgetőpartnerek, *Esterházy Péter* író és *Fabiny Tamás* püspök az identitásról, *Heller Ágnes* filozófus és *Jutta Hausmann* teológiai tanár a Genezis könyvéről, *Jelenits István* piarista szerzetes és *Csepregi András* teológus Isten törvényének mai értelmezéséről, *Jókai Anna* író és *Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő az értelmiség küldetéséről és felelősségéről, *Vekerdy Tamás* pszichológus és *Réz-Nagy Zoltán* lelkész a „Tisztelet atyádat és anyádat!” parancsolatról és a családról folytatott eszmecsere; a könyv által most még szélesebb közönséggel oszthatják meg gondolataikat.

Kendeh K. Péter, a Luther Kiadó igazgatója köszöntőjében elmondta: rendhagyó alkalom ez, mivel a kávéház még

meg sem nyitott, de már otthont ad egy ilyen fontos eseménynek, majd átadta a szót az est vendéglátójának, *Oberfrank Pál* színésznek, aki a kávéház egyik tulajdonosa. A színművész úgy vélte, hogy nem is lehetett volna jobban reklámozni

a kötetet, mint a könyvbemutató alkalomból szervezett újabb beszélgetéssel.

Az est azért is volt különleges, mert a beszélgetőpartnerek nem gyakran ülnek le egy asztalhoz. Honnan jövünk? Kik vagyunk? Hová megyünk? – ezekre a kérdésekre kereste a választ *Heller Ágnes*, *Jókai Anna*, *Csepregi András* és *Fabiny Tamás*.

A kezdetben érdeklődő mintegy harminc fő mára már százötven-kétszáz fős közönséggé nőtte ki magát – nyilatkozta *Galambos Ádám*, az *Asztali Beszélgetés*

sek Kulturális Alapítvány kuratóriumi elnöke, az esték ötletgazdája és elindítója, valamint a könyvsorozat szerkesztője. Idén októberről összesen nyolc helyszín ad majd otthont az *Asztali beszélgetéseknek*; a vidéki városok mellett (Balassagyarmat, Győr, Mosonmagyaróvár, Sop-

ron) négy budapesti helyszínen várják a közönséget. Az esték pártpolitikától mentesek, a belépés díjtalan. Az alapítvány munkáját művészek és közéleti szereplők is támogatják.

Azt nem árulta el a szervező, kiket szeretne meghívni a következő alkalomra, mindenesetre hosszú listája van már. Egy azonban biztos: a vendégek közül ketten a Szélerőzést folytatják a disputát: *Fabiny Tamás* *Heller Ágnessel* beszélget.

■ Sz. Á.

Pedagógia és Biblia

Tanácskozás Orosházán

► **Az idei országos evangélikus pedagóguskonferencia szakmai előadásainak fókuszában – a Biblia éve 2008 okán – a Szentírás állt. Egyházunk pedagógusainak közel negyven százaléka látogatott el június 30. és július 2. között Orosházára, az evangélikus általános iskolába és gimnáziumba.**

– Idén nagyon sok óvónő is eljött, és külön öröm, hogy szép számmal vettek részt a tanácskozáson iskolalelkészek, ezzel is bizonyítva, hogy a tanári közösséghez tartozónak érzik magukat – nyilatkozta lapunknak *Mihályi Zoltánné*, az Országos Egyházi Iroda Oktatási Osztályának vezetője. – Ez az egyetlen alkalom az év folyamán – fűzte hozzá –, amikor az oktatás-nevelés különböző területein dolgozó pedagógusok találkozhatnak egymással. Háromszázötven résztvevővel az eddigi legnagyobb létszámú konferenciát rendeztük Orosházán.

A nagy távolságok ellenére évről évre többen jelentkeznek, hiszen a találkozás, a közösségi élmény, a szakmai és a lelki programok feltöltődést jelentenek egy nehéz tanév után.

– Nagyon fontos, hogy kiváló előadók hívjunk meg. Úgy érzem, ez idén is sikerült – mondta *Mihályi Zoltán*.

A konferencia nyitó istentiszteletén *Ittész János* elnök-püspök hirdetett ígért. Ezt *dr. Hoffmann Rózsa* egyetemi docens előadása követte *Biblia és nevelői felelősség* címmel, majd szakmai megbeszélésekre került sor öt szekcióban. Az estét az evangélikus templom orgonájának hangjai köszöntötték.

A második nap áhítattal – *Lázár Zsolt*nak, a szarvas-ótemplomi gyülekezet lelkészének szolgálatával – kezdődött. Délelőtt *dr. Csepregi András*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense *A Biblia és a nevelés*, majd *dr. Csermely Péter* professzor *Biblia és tudomány – Hogyan nevelhetünk hittel tudóst?* címmel tartott előadást.

Gryllus Dániel előadóművész *Énekelt Biblia* címet viselő műsora alatt a szavak mellett a zenét, a dallamoké és a közös éneklés volt a főszerep.

– Nagyon tetszett, hogy interaktív volt a program – mondta *Mihályi Zol-*

tánné –, tehát *Gryllus Dániel* bevonta az éneklésbe a hallgatóságot, s pedagógusaink azonnal csatlakoztak az örömteli dallamokhoz.

A délutáni kirándulás után zenés áhítatot tartott *Deák László* helyi lelkész és a *Credo* együttes. Vacsora, tánc, valamint közös éneklés zárta le a szép napot.

Másnap a záró előadásban *Győri Gábor* esperes, az orosházi iskola egyik alapító lelkésze a *Létezik-e a bibliavásárlás mód-szertana?* kérdésre kereste a választ. Ezután szakmai megbeszélések következtek. A záró istentiszteleten *Ribár János* esperes prédikált.

Domjáné Szólik Anikó, Martinovszky István és Gryllus Dániel

– Nagy szeretettel fogadott bennünket a helyi gyülekezet, de a város is: a polgármester és helyettese is megtisztelte jelenlétével a programokat – állapította meg az oktatási osztály vezetője. – Minden évben más iskola szervezi a találkozót, így igazán közelről és részleteiben is

megismerhetjük az egyház oktatási intézményeit. Jövőre a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium lesz a házigazda, amely egyfajta jubileumhoz ér: akkor lesz húsz éve, hogy újra egyházi kézből van.

Az orosházi konferenciával egy időben országos szinten is szóba kerültek az egyházi iskolákat érintő kérdések.

– Az Állami Számvevőszék vizsgálátát, mely szerint az elmúlt években kevesebb pénzt kaptak az egyházi fenntartású intézmények, az oktatási és kulturális miniszter kétségbe vonta – fogalmazott *Mihályi Zoltánné*. – Az Alkotmánybíróság június 30-i döntése megteremt az egyenlőséget az egyházi és önkormányzati fenntartású intézmények között, azonban a kiegyesíthető támogatás számítására vonatkozó új kormányrendelet hátrányosan érintheti az evangélikus intézményrendszert. A tár-

gyalások és egyeztetések folynak, ezért még nem érdemes részletekről beszélni, azt mindenesetre sejteni lehet, hogy egyes intézményeknek kevesebb pénzből kell gazdálkodniuk jövőre – állapította meg.

■ SZEVERÉNYI ÁGNES

Langymelegség?

Az elmúlt hét végén ismét „melegfelvonulást” tartottak Budapesten. Az ellentüntetők, miként tavaly, most is erőszakos cselekményeket követtek el. A miniszterelnöknek „betelt a pohár”: Magyar Charta létrehozását kezdeményezi, hogy az erőszakos kisebbség ne tarthassa sakkban a békés többséget.

Nekünk mi a véleményünk az eseményekkel kapcsolatban? Mint keresztények, mint evangélikusok, mint egyház hogyan gondolkozunk ezekről?

Fél éve dolgozom az Údvadseregnél szociális munkásként. A munkanap mindig a dolgozók áhítatával, közös imádsággal kezdődik. Ezek az alkalmak az intézményvezető hettek óta rendszeresen imádkozott homoszexuális embertársainkért, világosságot kérve a számukra, hogy felismerjék: hamis utakon járnak. És imádkozott az ellentüntetőkért, hogy ne erő-

szakkal fogadják a felvonulókat. Biztatott arra, hogy elvegyülve, osztogassunk felvilágosító anyagokat, kezdeményezzünk beszélgetéseket.

Ezek a gondolatok nekem meglehetősen újak hatottak. Egyházunkban jobbra a Sziget-rendezvényen működik hasonló. Istennek legyen hála minden bizonyágtételért, amely a szubkultúrkörben élők között elhangzik! A homoszexuálisok között egyházunkban végzett ilyen misszióról nem hallottam. Országosan sem, de a Lutheránus Világösszevételéről sem. (Elnézést, ha mégis van...) Nagy szükség lenne pedig ilyen misszióra is, mert – sokszor joggosan – vetik a szemünkre, hogy langyosok vagyunk, vagy jóval az események után ballagunk.

Hangozzék szilárdan a prófétai szó! Az a szó, amely eligazít, irányt mutat. Szeretettel, mint egyik bűnös ember szava a másiknak.

■ GÖRÖG ZOLTÁN

Igehirdetés fehér ing nélkül

Keresztény könnyűzenei fesztivál Orosházán

► **Egy hét alatt két este is keresztény könnyűzenétől volt hangos az orosházi főutca. Július 3-án a helyi evangélikus gyülekezet Credo zenekara adott szabadtéri koncertet az Orosháza fesztivál részeként, két nappal később pedig az I. keresztény könnyűzenei találkozót rendezték meg a viharosvárosban, szintén a kulturális program-sorozat részeként.**

Orosháza város sem hagyja, hogy a településen és térségében élők nyara csendesen teljék. A tizenöt napos fesztivál programján számos színvonalas kulturális esemény szerepelt: zenés esteket, színházi előadásokat és kiállításokat kínáltak a szervezők. Fellépett többek között a Muzsikás együttes, és az idén először szabadtéri keresztény könnyűzenei koncertekkel is találkozhattak a fesztivállátogatók. Somogy-

színpadon zenéljenek. Műsorukra – amelybe kifejezetten keresztény zeneszámok mellett például Kormorán-dalok is bekerültek – megtelt az utca. Két nappal később pedig egy minifesztivál keretében öt együttes lépett a pódiumra, széles keresztmetszetben mutatva be ezáltal a keresztény könnyűzenét.

Először a budai Tandem együttes csapott a húrok közé. Az akusztikus dalokat játszó zenekar már csaknem húszéves. Nevüket azért kölcsönözték a több személyné kerékpárról, mert hiszik, hogy amikor teszik a dolgukat, nem magukban „tekernek”, hanem Istennél van a kormány. '92-ben, '94-ben és 2000-ben jelent meg lemezük. Orosházi koncertjük kellő felütése volt a szombat délutánnak. Őket az Apostagról érkezett, rockzenét játszó *Ladik* együttes követte, mely nemcsak a Duna-parti település katolikus közösségének, hanem az egész falu kulturális életének hamar motorja lett.

A szegedi Ösztön rapegyüttes tagjai

A Tandem együttes

Tóth Dániel fiatal orgonaművész pedig az evangélikus templomban tartott jótékonysági koncertje előtt kiállításon mutatott be válogatást légi felvételeiből.

Deák László helyi evangélikus lelkész elmondta, hogy a városvezetés és a fesztivál szervezői részéről nyitottságot tapasztaltak, amikor felvetették a koncertek ötletét. „Célunk elsősorban az volt, hogy megszólítsuk az orosháziakat, azokat is, akik nem ülnek ott vasárnaponként a templomban. Másrészt azt szeretnénk volna demonstrálni, hogy a keresztény fiatalok külsőleg ugyanolyan felszabadultak és vidámak, mint kortársaik. Nem frissen vasalt fehér ingben, hanem ugyanolyan lazán öltözve tesznek bizottságot hitükre, mint akik hétköznapiokon ugyanezen a téren gördeszkáznak” – fogalmazott a lelképásztor.

A Credo zenekart 2007-ben alakították meg az orosházi lutheránus fiatalok abból a célból, hogy igényes zenével színesítsék a gyülekezet életét. Most ők is kijöttek a templomból, hogy a művelődési ház mellett felállított szabadtéri

koncertjük előtt elmondták, hogy a missziót azzal kellene kezdenünk, hogy észrevegyük: többen vannak a templom kívülről, mint belül, ezért fontos, hogy ezeknek a kívülállóknak a nyelvén szólaljon meg az üzenet. A fesztivál másik szegedi fellépője az öt évvel ezelőtt alakult *Via Stellis* zenekar volt. Színpadra lépett a fesztivál ötletgazdája, az orosházi *Immanuel* együttes is. A többségében evangélikusokból álló, összességében ugyanakkor ökumenikus formáció dallamos rockzenét játszik funky, pop, soul és R&B elemekkel színesítve.

A fellépő zenészek által megénekelte gondolatok kis igehirdetéként szóltak a bűnről és a szabadulásról, a fájdalomról és az örömről, a hétköznapiokról és az ünnepekről. És azt, hogy a kezdeményezés sikeres volt, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a két nap alatt a rekkenő hőség ellenére is több százra tehető azoknak a száma, akik legalább néhány percre megálltak a színpadnál, és behallgattak legalább egy-egy dalba.

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

A Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség nagy örömmel vette tudomásul, hogy a gyülekezetében hetven éve kántori-főorgonási tisztségben szolgáló *Bencze Istvánt* a XX. kerületi önkormányzat gyémántoklevellel és -diplomával tüntette ki a kerületben végzett – több mint hatvanéves – pedagógiai munkásságáért. Isten áldását kérjük életére és orgonaművészkijára!

Újratemették Dobó Istvánt, az egri hőst

A felvidéki Dobóruszán nemrégiben ünnepélyesen újratemették az egri hőst, ruszakai báró Dobó Istvánt, kinek a neve – annyi más, a hazáját védő magyar emberrel egyetemben – örökre bevonult népünk nemzeti emlékezetébe.

Azon kevés magyar hőrosz közé tartozik Dobó, akiről az utókor mindvégig tudta, hol nyugszanak, ráadásul a sírt a mögöttünk hagyott fél évezred során sosem háborgatták. A dobóruszakai istenháza ugyanis a 16. században a Dobó család temploma volt, ráadásul az oltár mellett 1601-ben felállított vörös márvány síremlék felirata elárulta, hogy alatta alussza örök álmát az egri hős. Ugyanis a következő szöveg olvasható rajta: „Itt fekszik a hős Dobó István, ki egri falaktól visszaveré hajdan sok ezernyi hadat a töröknek, s ellenségei felett ülven kitűnő diadalmat véle Magyarhon végveszedelmét messze elűzte. Fiúutódja, Dobó Ferenc állította ezt az emléket az országos gyászra igazán méltónak.”

Csak hogy: a templomban 2006-ban végzett régészeti feltárás bizonyította, hogy a síremlék alatt semmilyen sír nem található, és ezzel megdőlni látszott a századokon átívelő hagyomány. Amikor azonban a szlovák és magyar régészek által közösen végzett feltárás során a szakemberek ultrahanggal is vizsgálni kezdték a templom kövezetét, észrevették, hogy a síremléktől nem messze valamilyen üreg rejtőzik. Itt aztán két fém-

koporsót találtak. De egyikük sem rejtette Dobó hamvait, a ruhamaradványok ugyanis a 18. századból származnak. Minden bizonnyal két kanonok hamvait találták meg ekkor a kutatók.

Később azonban a kriptá oldalában fedeztek egy elfalazott részt, amely egy férfi és egy nő hamvait őrizte. A régészek

Dobó István szobra Eger főterén

megállapították, hogy az 1500-as évek második felében temethették el őket. Ján Chovanec, a kutatást irányító tőkekeresési helytörténeti múzeum régésze nem sokkal később bejelentette: „minden jel arra vall”, hogy megtalálták Dobó István és fe-

lesége hamvait. Hasonló véleményen volt Fodor László, az egri Dobó István Vármúzeum osztályvezetője is, aki szerint „több minden” is azt bizonyítja, hogy Dobó István sírjára bukkantak. Hát ezeket a csontokat temették újra el, mégpedig pontosan oda, ahonnan a régészek 2006-ban kiemelték.

Dobó Istvánt Ferdinánd király 1548-ban állította a Felvidék kulcsaként is említhető Eger élére. Kevesen tudják róla, hogy két évvel később egy birtokvita miatt párbajban leszúrta Tegenyei Tamást, a szomszédos birtok urát, amiért is a ki-

rály fő- és jószágvesztésre ítélte. Ferdinánd mindezt nem sokkal később a török fenyegetés miatt egy évre felfüggesztette. A király halálos ítélete tehát az 1552-ben bekövetkezett ostrom idején érvényben volt!

Meglehetősen vészterhes időkét élt akkortájt a hon, amely már erősen három részre szakadt. A bajt aztán csak tovább növelte, hogy Kara Ahmed pasa másodvezírként büntető hadjáratot indított hazánk ellen. Megtudta, hogy Fráter György egyesíteni szeretné az országot, és II. János királyt lemondatta a keleti országrészt uraló trónjáról, Erdélyt pedig átadta I. Ferdinándnak, a nyugati országrész királyának. A török támadás részeként 1552 nyarán Hadum Ali budai pasa elfoglalta Veszprémet, a Szondi György által védett Drégelyt, valamint a kisebb nógádi várakat, Ahmed pasa pedig a török birodalmi fősereggel az ország alsó részének kulcsa, vagyis Temesvár ellen vonult. A várat Losonczy István kétezer-háromszáz katonájával több mint egy hónapon keresztül védte meg, amikor is idegen zsoldosai fellázadtak ellene, és – szabad elvonulás feltételével – a vár feladására kényszerítették. A kivonuló őrséget azonban a török – ígérete ellenére – felkoncolta.

Ahmed pasa csapatai ezt követően elfoglalták Lugost és Szolnokot, majd a két török sereg egyesült, és Eger ellen indult. A mintegy hetvenötezer török ellen Dobó István kétezer-ötszáz főnyi hadá-

val vette fel az ugyancsak egyenlőtlen küzdelmet. A harmincnégy napos ostrom azonban a jelentős túlerő, árulás, majd a püspöki székesegyházban elraktározott lőpor felrobbanása ellenére is sikertelen maradt. Az egri vár védőinek kitartása bizonyította: ha a védők országnokként küzdenek, akkor viszonylag kis létszám mellett is felvehetik a küzdelmet a hódító szultán tengernyi hadával.

Ferdinánd király az egri diadal után természetesen nemcsak hogy megkegyelmezett Dobónak, hanem ráadásul még Déva és Szamosújvár várát is neki adományozta, kinevezte erdélyi vajdává, és bárói rangra emelte. Az 1560-as években aztán a lévai kapitány, majd a bányavidéki főkapitány tisztét is viselte. Dobó ekkor már az ország egyik legnagyobb földesura volt.

Csilága az 1569-es pozsonyi országgyűlésen áldozott le, midőn megváltották, hogy összeesküvést szervezett a király ellen. Noha Dobó sosem rejtette véka alá: nehezményezi, hogy a király magára hagyta Magyarországot, összeesküvésben azonban nem vett részt. Ennek ellenére Miksa lefoglatta az ország vitathatatlanul egyik legnépszerűbb emberét, és három évre börtönbe vetette. Az egri hős néhány héttel szabadulása után, 1572 májusában távozott az élők sorából. Családi birtokán, a mai Kárpátalján lévő Szerednye várában halt meg.

■ JEZSÓ ÁKOS

MAMANAPLÓ

Moccanni sem bírok. Végtagjaimon ólomsúlyok lógnak. Nyilvánvaló, persze, hiszen még alig hajnalodik. Megpróbálom kinyitni a szemem, nem hiszek a látványnak: de hiszen fél nyolc múlt! Igen, Nagy motoszkalását hallom is, a nappaliban szerel vagy alkot valamit, és hallottam a parketta recsegését is, amint kijött a szobájából. Meg mertem volna esküdni, hogy még csak öt óra van... Ma sem kelt fel a nap? Vajon miért vagyok ilyen agyonütött-fáradt, mikor már legalább hat órája fekszem?

A válaszon nincs időm gondolkodni, Nagy sietve megjelenik, és kiadja a napi parancsot: „Mama, jó reggelt, kelj fel! Főzz nekünk turmixot! Már kikészítettem neked a turmixgépet.” Ez egyik fontos megbízatásom, a reggeli turmixfőzés.

Erőt veszek magamon, felülök az ágyban. A mindenit, az utóbbi időben mintha nehezen menne a felkelés is. Nem lazálhatok, Nagy már hozza a köntösömet, az előre kikészített zoknit segít felvenni. Jó egy ilyen segítség a háznál, igaz, kétszer annyi ideig tart a zoknihúzás, de legalább lelkes és alapos.

Kicsosozok a fürdőszobába, megrémülök a tükkörképemtől. Inkább menjünk turmixot főzni. Közben megüti fületem, amint Középső ütemesen rúgja szét az amúgy kölcsönbe kapott babaágyat. Apa havonta megragasztja, még talán bírja egy ideig. Bekukucskállok az ajtóreszen: Középső keresztben fekszik az ágyban, lábaival a rács tartósságát vizsgálja, jobb keze hüvelykujját szopja, a többi négy ujjával a Szent Állat szarvát legyezi. Amint meglát, felpattan, mint egy keljfeljancsi, és azzal az arccal, amivel tudja, hogy mindent elérhet nálam, közli: „Jót aludtam”, és „Menjünk reggelizni!”

Megemlétem a turmixot, helyesli Nagy döntését, ő is segíteni akar. Na, gondolom, most aztán végképp távolodik a reggeli reménye: vagy soha nem leszek kész a segítségükkel, vagy annyira összevesznek a banánpucoláson, hogy rögtön elveszítem a mai napra szánt összes türelmemet. Nagy hozza Középső köntösét is, megnézzük rajta a piros tűszautóautót.

Közben Kicsi is felébredt, mondogatja, hogy kgi, kgi. No, akkor elsőként ő kap enni, addig a másik kettő megnézi Apát, amint fontos reggeli telefonját intézi. Kicsi széles mosollyal köszönt, és az etetés végén pár másodpercnyi erős gondolkodás után telerakja a pelenkáját. Jó, sietek, de nem voltam elég gyors és óvatos.

A kádba látogatom, majd leszakad a derekam, közben a reggelije egy része csorog a karomon, és eszembe jut, hogy a törölközőjét a szobában hagytam. Kiabállok, valaki csak meghallja, de a többiek olyan elmélyülten telefonálnak, hogy csak Kicsi kezd el ijedten sírni, a törölköző nem jön ide magától. Fél kézzel próbálom fogni, másik kezemmel lekapdosni valamit, amit először elérek. Kicsi még mindig rémülten néz, talán nem akrobatának készül, és rólam is kiderül, nem vagyok elég edzett.

Kicsi a kis baleset után szép új reggeli ruhájában, újra kiegyensúlyozott mosolyával hódít a családta-

gok körében. Nagy rá is veti magát, ölegeti, és többször megjegyzi, hogy ő milyen boldog, mert „pont ilyen babát szeretett volna”. Középső papagájként ismétli Nagyt, és barátságosan fojtogatni kezdi Kicsit, de sikerül időben közbelépni. Lassan asztalhoz terelem őket, kiteszem az asztalra a banánokat, Nagy mérnöki precizitással elosztja, kinek mit kell megpucolni, beledagolni a turmixfőzőbe. Szokatlanul nagy a békesség, meg is lepődöm rajta.

Reggelizünk. Elosztom a turmixot, amit együtt főztünk. Nagy és Középső háromszor isznak belőle, majd macskabajszos képpel közlik, hogy „Mama, nagyon finomat főztél!” Elfogy pár narancs, alma és kivi is. Amíg ők hangos jóízűséggel elfogyasztják az emberes adagot, én vizet forralok, teát főzök, kenyeret vágok, megkenem mindenkinek saját igénye szerint: az egyik egy kicsi, de vastagon vajazott kenyérré vágjuk, a másik félbevágott kacsaszíros vaj kenyérré (?). Megcsinálom, de nem jó, mert nem jó helyen vágtam el, javítom hibámat, majd ugrom a gázhoz, felforr a víz, beleteszem a tojást, mert Nagy kalapos tojást szeretne. Középső újabb pohár tejet kér kicsit melegítve.

Elkészült a tea, gyorsan bele a hideg vízbe, hogy lehűljön, közben cseng a telefon. Felveszem. „Huszonöt és hatvanöt éves közötti...” Nem, elmúltam már hatvanöt... „Van-e internetük?” Nem, nem, t e l e f o n u n k sincs... „Egészségügyi felmérést végzünk, pár rövid kérdés...” Nem, nem, nem megyek vacsorázni...

Jesszum, kiömlött a kakaó, Kicsi teli torokból üvölt, Nagy és Középső marakodnak, egymást okolják a kiömlött kakaó miatt. „Elég!!!” Magam is meglepődöm artikulálatlan hangomon, de már torkig vagyok a zajokkal, ragacos foltokkal, a kéréstlen reklámtelefonokkal, amelyek mintha kifizelnék, mikor a legalkalmatlanabb, kíméletlenül molesztálnak (habár ha belegendolok, mindig alkalmatlanok).

Rövidre fogom a reggelit, kiadagolom a különböző cseppeket, kanalas orvosságokat, Középső reklámál is, hogy ő miért nem kap a rózsaszínből, majd próbálom népemet eltávolítani a konyhától.

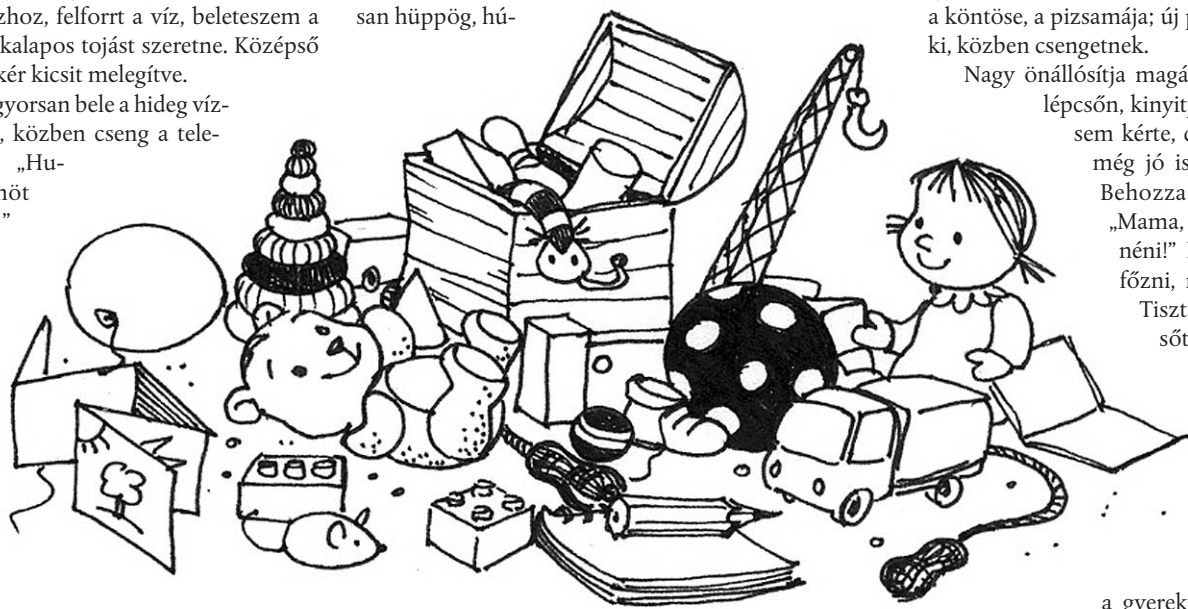
Apa közben elkészült, táskával a kezében búcsúzik Nagytól és Középsőtől, akik nyílsebesen rohagnak fel-alá a szobában (az alattunk lakó végre felébred), Kicsi is tátott szájjal nézi apját, bezebeli az apapuszikat, hangos sivalkodással köszöntet. A nagyobbak kikísérik Apát, kopognak az ajtón, Apa kopog az ablakon, mindenki kopog

mindenütt, zeng a ház, aztán már csak az állandó dübögést hallani, ahogy Nagy és Középső futóversenyt játszik.

Próbálom felkelteni érdeklődésüket a mosakodás iránt – süketek. (Hogy lehet, hogy amint csokiról van szó, megjavul a hallásuk?) Percekig tart, míg becserkésem a rohángálókat, induljunk már el végre, ne pizsamában tekeregiünk egész nap! Süketek.

Lágyan meglegyintem a feneküket, legalább lássák az irányt, ezt persze megérzik. Középső toporzékolni kezd, és előadása olyan élethű, hogy három-négy krokodilcseppet is kiprésel a szeméből. Majdnem megható.

Komolyságomat meg kell tartanom, erélyesebbre cserélem eddigi barátságos hangomat, talán ez segít abban, hogy lassan felmenjünk a lépcsőn, közelítsünk a fogkefékhez. Középső elhagyja magát, nincs az a daru, ami felemelné, dacosan hüppög, hú-

zom a karjánál fogva, másik kezemben Kicsit tartva keresem a lépcsőfokokat. Nagy felért, végre Középső is magához tér, az utolsó két lépcsőfokot már erőszak nélkül teszi meg.

Persze fent újra kezdődik az egész vadászat: Nagy zergeszökkenésekkel keresztülüvölt a szobákban, messziről rávetődik a franciaágyra. Középső próbálja utánozni, de ő még kicsemit ügynetlen ehhez. Végül is nagyobbbat szól az esése, mint amekkorát esik, látom, vér is folyik. Vajon a foga megvan-e? Megvizsgálom, fogak rendben, csak a szája szakadt fel (ebben a hónapban már másodszer). Középső újra totálkáros. „Jaj, meddig tart ez még?” – gondolom. Kicsit szinte bedobom az ágyba, ő is üvölt, „megkezelem” Középső lelkét, sikerül fogkeféket fogunk, heves tiltakozása ellenére megmosom a fogát. Leizzadva behajtom a szobájába, keresem Nagyt, Kicsinél találok meg, énekl nekik valamelyik „Gryll bációs” éneket, Kicsi vigyorogva hallgatja.

Már megint nem

Na végre, pici csönd. Nagynak eszébe sincs fogat mosni, megfogom erősebben a kezét, cukorból van szagany, visít, de azért neki is sikálók valamit a fogain. Sorba fektetem őket a padlón, mindegyiknek fújok az orrába, aztán újabb hajsza, újabb menet az orrszívóval. Egész gyorsan, rendesen kitisztulnak az orrok, a mosdónál rendet teszek, mindent elmosok.

Nagynak előkeresem a ruháit, előre rettegek, nem ok nélkül: ennek biztos nem tetszik a színe, túl zöld vagy túl piros vagy bármilyen más. Igen, ez a zöld póló túl zöld, de előnye, hogy nincs rajta gomb. Hamar meggyőzőm, hogy ez a mai ideális viselet, a nadrág is tetszik, de hátravan meg a frizura. Elmagyarázza, hová hány gumit, hány csatot tegyek, megpróbálom megfelelni az elvárásoknak, de Nagy elmarasztal, duzzogva tökre teszi művem.

Otthagynom, mert Középső még mindig pizsamában cselleng. Szerencsére már lehiggadt, száján nagy bordó duzzanat, mosolyog is. Nyakig vizes a köntöse, a pizsamája; új pelenkát keresek neki, közben beszengetem.

Nagy önállóítja magát, sebesen száll le a lépcsőn, kinyitja az ajtót, bár senki sem kérte, de ebben az esetben még jó is, nem szidom érte. Behozza az ebédet, kiabál: „Mama, megjött az ebédes néni!” De jó, ma sem kell főzni, marad időm másra. Tisztába teszem Középsőt, talállok egy teherautós pólót, boldogan veszi fel, alig bírom a végén beletartani a nadrágjába, olyan izgatottan megy vissza a vonatához.

Kifújom magam, a gyerekek ruhában, meg is mosakodtak, még csak fél tizenegy van. Gyorsan magamra kapok valamit, én is elkészülök, aztán jut eszembe, hogy az ágyamat még nem tettem rendbe, a konyha is szanaszét. Lemegek, elpakolom a romokat, hálát adok, hogy van mosogatógépem, meg is töltöm szennyessel.

Épp csak kezek mosok, fentről csatazajt hallok: tulajdonjogi viták zajlanak. Nem sikerül igazságot tenni, Kicsihez megyek inkább, aki aludni vágyik, hasra teszem, és pár popsipufolás után meg is nyugszik. A szomszéd szobában elhal a perpatvar, na végre.

Bekészítem a szennyest a mosógépbe, elindítom a mosást, leszedem a tiszta ruhákat. Nagy rögtön jelentkezik, hogy segít a zoknikat összehajtogatni. Középső szintén beáll a sorba, és amiket Nagy összehajtogat, azokat szétcincálja. Még mielőtt újra vihar törne ki, eltávolítom Középsőt, és építék neki egy csikos Lego-tornyot, ezzel aztán elfantáziálgat ebédig.

A félévi bizonyítvány: jeles

Gyorsértékelés a Biblia éve 2008 félidejében

A BIBLIA ÉVE
2008

► Egy egész éves rendezvénysorozat esetében fél év elteltével időszzerű egy pillanatra megállni, visszatekinteni, a történeteket értékelni. Ezzel a céllal rendeztek sajtótájékoztatót a Biblia éve 2008 első központi rendezvényének, a június 23. és 26. között Esztergomban rendezett nemzetközi ökumenikus biblikus szimpóziumnak a nyitónapján a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) székházában. A képzeletbeli „félévi bizonyítványba” a megszólaló egyházi vezetők egyöntetű véleménye szerint „jeles osztályzat” kerülhet...

D. SZEKIB IMRE nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyar Bibliatársulat elnöke örömmel adott számot arról, miként fogadták az evangélikus egyházban a Biblia évét. Mint fogalmazott, „nem várt” rendezvények soráról kapott hírt – a helyi gyülekezetek, közösségek, lelkészek, hívek bibliaszeretetének és kreativitásának köszönhetően.

Több helyütt a polgármesterek is bekapcsolódtak az eseményekbe; van olyan kisvárosi gyülekezet, ahol tíz előadásból álló sorozat segítségével mélyít-

hetik el bibliismeretüket a hívek. A Biblia éve kitűnő alkalom a keresztény álláspont megfogalmazására, a Szentírás és az irodalom, a zene, a festőművészet, az építészet és más művészeti ágak közötti szoros kapcsolat felfedezésére, a Biblia ihlette műalkotások révén az ihletet adó szöveg mélyebb tanulmányozására.

Országsszerte bibliakiállítások sora nyílik az év folyamán; nemcsak templomokban, hanem például közösségi házakban, ahová azok is elmennek, akik a templom küszöbét valamilyen okból nem szívesen lépnek át.

Szebek püspök rámutatott: a cél a közös gondolatok artikulálása. Ha a bibliafordítások közötti különbségeket, illetve egyezéseket százalékosan szeretnénk kifejezni, akkor az előbbieket öt százalékkal az utóbbiak kilencvenöt százaléka állítható szembe.

BÁBEL BALÁZS kalocsa-kecskeméti érsek elmondta: A protestáns egyházak által létrehozott Biblia éve programsorozatba a katolikus egyház örömmel és szívesen kapcsolódott be. Az első fél év összefoglalásaként várakozásokon felüli eredményekről számolhatnak be; sokak érdeklődésének középpontjába került a

Szentírás kiállítások, rendezvények, versenyek segítségével, könyvek megjelenése által. Áldásos a kezdeményezés: sokan olyanok is kezükbe veszik, olvassák a Bibliát, fölfedezik Isten igéjét, akik korábban nem tették.

A katolikus egyház június 29-ével, Péter-Pál napjával meghirdette Szent Pál apostol évét, az apostol születésének kétezredik évfordulójára emlékezve. Ezt nevezhetjük akár a Biblia éve „meghosszabbításának” is – mondta Bábel érsek –; a katolikusok testvéri szeretettel hívják a protestáns egyházakat és híveiket, hogy továbbra is olvassák és ünnepelejkék együtt a Bibliát.

TARJÁNYI BÉLÁVAL, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzorával, a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat elnökével az esztergomi konferencia szünetében beszélgettünk.

– Hálások vagyunk az Úristennek a Bibliáért, és azért a lehetőségért is, hogy magyar keresztény egyházak együtt ünnepelhetnek ilyen szeretetben, igazán baráti hangulatban – kezdte értékelését a professzor. – Hasonlóképpen nagy öröm, hogy a különböző egyházi rendezvények szinte „elárasztanak” minket.

Fontos, hogy ezek által tudatosíthatjuk magunkban a Szentírás értékét, azt, hogy belőle táplálkozunk mindennapjaink erkölcsé, lelki világunk. Számtalan rendezvény – országostól az egyházmegyei szinten át a plébániákig – mutatja azt, hogy nemcsak az egyház vezetősége tudja, hanem a hívek, a keresztény emberek is rádöbbennek, hogy milyen érték van a polcukon... Ha egyáltalán ott van – ha nincs ott, akkor vásároljuk meg, és vegyük kézbe. Azt mondhatom, az első fél év alapján igazán meg lehetünk elégedve, és biztosak vagyunk abban, hogy az év további része is hasonlóan gazdag lesz.

Még be sem fejezzük a Biblia évét, máris elkezdtek a Szent Pál-émlékét.

– Professzor úr, a Szent Pál-év rendezvényein mi, evangélikusok is részt vehetünk?

– Ahogyan mi, katolikusok örömmel csatlakoztunk a protestáns egyházakhoz a Biblia éve kapcsán, most a legújabb híreink pedig be fognak kapcsolódni a Szent Pál-évbe. Nem is csoda, hiszen tudjuk, hogy Pál apostolt különösen tisztelik, szeretik, olvassák és prédikálják, ezért minden bizonnyal sok közös rendezvényen vehetünk részt.

Kézenfekvő kérdés lehet végül: vajon érezhető-e a Biblia – egyébként minden idők legnagyobb példányszámában eladott könyve – évének első fél évében, hogy többen vásárolnak Szentírást maguknak, illetve az Ajándékozz egy Bibliát 2008-ban akció keretében szeretteiknek? Tapasztalható-e az eladott példányszámok emelkedése?

Válaszokban az előadók mind katolikus, mind protestáns oldalról megerősítették, hogy jelentősen nőtt a kereslet ebben az értelemben is a Szentírás iránt: a tavalyi év azonos időszakához képest az idén mintegy ötször annyi Biblia talált gazdára – s reményeik szerint (új) olvasóra...

■ KÓHÁTI DÓRA

Csináltam semmit

A csend nem tart sokáig, Kicsi jelzi, hogy elfogyott a reggeli táplálék, kéri az újat. Békekötésre szólítom fel Nagyot és Középsőt, hogy amíg Kicsit etetem, nyugalom legyen. Csend van, tényleg. Nagy mesét olvas Középsőnek, sajnálom, hogy nem látom, csak hallok, ahogy magyarázza a képeket – úgy, ahogy a felnőttéktől látta. Hamar végzek Kicsivel, lemegyünk ebédelni.

Viszonylag könnyen asztalhoz kerülünk, talán már mindegyik túl éhes és fáradt ahhoz, hogy külön műsorba kezdjen. Evés alatt csak egyszer ömlik ki a leves, két kis husi repül csak le a földre, és a lehullott rizsszemek száma sem jelentős. A céklafolt már bajosabb, de a mai modern mosóporok még ezzel is elbánának.

Ebéd végén újra kiosztom a csuppeket. Középső megint kér rózsaszínt, de higgadtan elmagyarázom, hogy ő nem köhög, ezért csak zöldet kap. Gyorsan elkészülünk a fogmosással, pelenkázással. Mindenki pihenni vágyik, én magam is, csak Kicsi tűnik úgy, mintha játszani szeretne: felfordítás, piros kendőset, hoppázókat. Betakarom a nagyobakat, elköszönök, de Nagy még kikérdez, mi lesz délután, érdemes-e aludni ezért, és hogy mikor mehet újra óvodába. Elmagyarázom, hogy ha már nem köhög, megint mehet, de addig itthon gyógyuljat (bár szerintem semmi baja). Középső félig elaludt, az újját szopja, néha kinyitja szemét, de hangja már nincs. Végre szabadulok Nagy kérdéseitől, közben Kicsi hívja fel magára a figyelmet: tényleg játszani szeretne. Jaj, babám, én is pihennék valamit... Beszélgetünk egy keveset, hasra teszem, még méltatlankodik egy sort, végül beletörődve elalszik.

Újra rendet rakok a lakásban, na nem nagyon, csak utat török a játékok között az ablakig, szellőztetek, virágot locsolok (végre eszembe jutott), a konyhát megint rendbe teszem, kitergetem a tisztá ruhákat. Sajog a hátam, szeretnék ledőlni pár percre.

Pihenek. Már kilenc perce fekszem, félig elszundítottam, telefon ébreszt, marketinges felmérést végeznek. Szó nélkül leteszem, inkább nem mondom el a véleményemet. Hogy lehetne letiltatni a számunkat? Ezen gondolkodom, miközben visszafekszem, de már nem tudok elaludni. Nem is baj, pár perc múlva megjelenik Nagy, hogy ő már kialudta magát. Megpisíltetem, kikészítem neki a festőkészletét, hátha erre vágyik, de figyelmeztet, hogy tegnap azt ígértem, ma finom sütit sütünk. Tényleg ezt ígértem, nem hittem, hogy ilyen jól emlékszik majd rá.

Megpróbálok időt nyerni, kérem, várjuk meg vele Középsőt. Az engedélyt megadja, és inkább robotos mesét szeretne nézni. Felajánlom, olvassunk mesét, ebben kiegyezünk. Leültetem az ágyra, rögtön az ölembe mászik, kiélvezi a helyzetet, hogy egyedül van. Az első mese után meghalljuk Kicsi gagyogását. Nagy segít megetetni Kicsit, közben

Középső megint ágypróbát tart, Nagy bemegy hozzá, nagyokat visítanak egymásnak.

Újra visszatér az élet a lakásba, Apa is megjön közben mindenféle szatyrokkal. Nagy és Középső boldogan szaladnak elé, Apa is ölegeti őket. A csomagokat becipelik a konyhába, segítenek kipakolni. Kicsi sikongat, mert hallja a többiek hangját, játszani szeretne. Együtt vagyunk a nappaliban, szanaszét a konyha, de olyan jó kacarászni, örülni egymásnak. Nagy nem felejt, megemlíti a süteményt, Középső rákontráz, nem menekülök, és összedobok egy gyors piskótát. Nagy buzgón kavarja a tojásokat, Középső ül a székében, gondosan ellenőrzi a munkát.

Amíg a meglepetés megsül, megetetem a családod. Már nem is tudom, mit lehet enni, csak kiömlsztem az asztalra,

BAZOK-FÉNYVÉGI

amit a hűtőben találok. Aprónépmen válogatás nélkül mindenből kér, a nutellás kenyér után tepertőt, majd lekváros joghurtot, feltekert csirkesonkát, vitorla alakú sajtot, apas vizet, mamás vizet, szörpikét, mézet.

A vacsora végeztével Nagy és Középső szinte egyszerre emlékeztetnek a frissen sült süteményre. Megcsodálják az egyszerű piskótát, kenek rá egy kis lekvárt, és mennyei boldogsággal majszolják el. Imádkoznak, az ámen után örül sebességgel másznak ki székükből, és a következő pillanatban már Apával autóbusszoznak, ami nem más, mint az apa térdein való heves ugrándozás hangos berregéssel. Amikor Apa már nyögni is alig bír, felszólítom az egyre izzadtabb gyereksereget, kíméljék Apát, inkább fent folytassák a tombolást, míg Kicsit megfürdetjük. Kicsi nyűgösködik, de amint csiklandoz-

ni kezdem a talpát, tátott szájjal kacagni kezd, rám ölti nyelvét, és azt mondja, gháj-gháj.

Ezalatt Apa megfedezi a nyüzögő apróságokat, betereli őket a szobájukba, vizet ereszt Kicsinek, aki boldogan ugrándozik a kezében, és amint vizet ér a talpa, két lábbal csapdossa, örömben ázik az egész furdőszoza. Megállok egy pillanatra, megcsodálom egyre formásabb hurkait, nyiladozó értelmét, és át-suhan a fejemen, milyen jó is, hogy épp hozzánk pottyant ez a tündér.

Közben a gyerekszobában tombol a harc egy teljesen jelentéktelen játékért, de Nagy addig rángatta Középsőt orra előtt, míg az végre észrevette, és el-kérte. Nagy nem adja, miért is adná, és habár soha nem játszik vele, most nagyon megszeretgeti, majd magasra emeli, és elrohan vele, Középső sívalkodva utána. Kiosztok egy szerető anyai fenekést Nagy-nak, majd Középsőt eltávolítom a veszélyzónából, és bilire ültetem. Nagy duzzog, nem hajlandó fogat mosni, de egy újabb segítség hatására legalább letolja a ruháit.

Kezdem megenni az asznap harcot, és átveszem Apától Kicsi öltöztetését. Apa bosszúsan dobálja be a két nagyot a kádba, közben párszor feltörli a padlót, békét teremt a vízi csatában, felfújja a lifukat, kiszedegeti az elázott lurkókat. Mire mindegyik gyerek végzett a fürdéssel, én is elköszönök Kicsitől, becukom az ajtaját.

Végre pizsamában a két nagyobbik, Középső már csak újját szopva ül a földön, de Nagyban még tombol az energia. Leülünk a földre, olvasok két-három fejezetet Pinocchio kalandjaiból, énekelünk a zöld könyvből, apró fénynél imádkozunk.

Nagy kifaggatja Apát, hogy mit dolgozott ma, Apa sorolja, merre járt, kikkel tárgyalt, milyen fontos döntéseket hozott, mennyi mindent hozott a piacról. „És te mit dolgoztál, mama?” – kérdezi tőlem.

Végig gondolom a napomat, és hosszas melázás után nem jut eszembe semmi, amit fel tudnék neki mutatni. Mosogató? De hiszen toronyban áll a szennyes edény a konyhában. Mosás? Tele a szennyesláda annak ellenére, hogy naponta legalább egyszer zúg a mosógép. Takarítás? Tegnap porszívóztam, de egymást kergetik a porcikk az asztal alatt. Rendrakás? A gyerekszoba és a nappali inkább csatátérhez hasonlít, rendrakásnak nyoma sincs. Sütés-főzés? A piskóta már majdnem elfogyott...

„Már megint nem csináltam semmit” – mondom Nagynak, aki furcsán néz rám, és megkérdezi, hogy miért nem, majd megdorgál, hogy holnap legyen egy kicsit szorgalmasabb. Megígérem neki, aztán betakarítom őket, jóéjt-pusztit adok nekik. A furdőszozában kitergetem a törölközőket, elmosom a fogkeféket, elpakolom a szétdobált ruhákat, leeresztem a kádból a vizet. A konyhában letakarí-

tom az asztalt, a szennyes edényeket a mosogatógépbe teszem, a cumisüvegeket elmosogatom, vizet forralok, kiveszem a fagyaszdtóból Kicsi holnap menijét. Még pár telefont el kell intézmem, nagyszülőknek beszámolni a kis unokák mai alakításairól, Kicsi újabb fogairól, a gyerekszaj legaranyosabb elsőléjáról. (A minap Nagy a zebrán azt mondja, milyen háziás volt ez a bácsi, hogy átengedett benünket. – Talán inkább udvarias, nem?)

Amikor végleg le szeretnék fordulni a székről, Kicsi jelzi, hogy itt az utolsó evés ideje. Elbúcsúzom Apától, aki még mindig a monitor előtt ül, habár szeme már rózsaszín, és figyelme sem a régi. Nem hiszem, hogy észleli távozásom, én mindenesetre végeztem a mai nappal. Őlbe veszem Kicsit, aki fel sem ébred, és percek alatt kiissza a cumisüveget.

Homályos a tekintetem, nem látok már jól, a fejem is szét pattan, annyira fáradt vagyok. Elgondolkozom a mai napomon: tényleg nem csináltam semmit. Mikor lesz vajon újra szabadságom, mikor tudok végre elmélyülten dolgozni valamin, hobbijaimmal foglalkozni, leülni olvasni egy izgalmas könyvet? Mikor? Felháborodva veszekszem magamban magammal, hol itt az igazság, egész nap talpalok, és a végén semmi látszata, miért kell nekem mindig szelálmoharcot vívnom? Ekkor Kicsi félálomban megsimogatja a karom, az arcom után nyúl, s én érzem, hogy könnyeimmel küszködöm, mert íme, itt a gyors válasz néma számonkérésre.

Három tündérem van, Nagy, Középső és Kicsi, akik most már elnyúlva fekszenek az ágyban, s ahogy végignézek rajtuk, szívem megtelik hálával, és rögtön abba hagyom pörölésemet, hiszen rádöbbenek: három csodával megáldott életem van! Minden nehézség és lemondás ellenére áldott az életem! Hogy is lehet, hogy ennyém a főnyeremény, mikor meg sem érdemeltem? Megtörölni a majszos képeket, figyelni a csetlő-botló lábakat, hallgatni az első szavakat... – amit fáradtan, kimerülten nyűgnek érzek, az nem más, mint a kegyelem.

Előkapom a Bibliát, és megalálom benne a nekem szóló mondatokat. Az egyik Jakab levelében: „...minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világhosszág Atyjától száll alá...” A 94. és a 128. zsoltsárban pedig: „Mikor azt gondoltam, hogy roskad a lábam, szereteted, Uram, támogatott engem. Ha megtelik szívem aggodalommal, vigasztalásod felüldíti lelkemet.” „Kezed munkája után élsz, boldog vagy, és jól megy sorod.” A 127. zsoltsárban: „Bizony, az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom.”

Így van jól, ahogy van. Fáradt vagyok, de fáradtboldogan azt is látom, hogy három tündérem gyógyítóan fáraszt és dolgoztat. Már nem tragédia a ruhakupac a szoba közepén, majd holnap elpakoljuk. De ma játszunk, kacagunk, énekelünk, olvasunk, együtt gondolkodunk, szeretjük egymást.

Nem tudok többet olvasni, szemeim leragadnak, csak arra gondolok, milyen jó nekem, hogy feladatom van a világban. Nagyon jó nekem. Lassan elaluszom. Mocanni sem bírok.

■ – MA-MA-SZEK –

Jegyzetlapok

Napló – 2008

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

„Az írásnak, a művészetnek, a szellemnek nincs többé elsőrendű szerepe a világban. Eltemeti a tömegek szűksége, nyájösztöne, közömbössége, mint Ninivét a homok.” *Márai* írta ezeket a keserű sorokat, 1947-ben fakadt ki naplójában a világ ellen. De mit szólna ma, ha élne? Ebben a szeméttengerben? Amikor kirabolva az ország, lerongyolódva az emberek. Mégis. Írnom kell, ha csak nagyon kevesek számára jelent is valamit.

Deák tér. Metróállomás. A középső kocsiban egy szépen öltözött fiatal nő. Kezében alvó csecsemőjére vigyáz, mellette kisfia és kislánya, csendesen mosolyognak, suttoznak, hogy föl ne ébresszék testvérüket. A gyűlölködő világban az anya olyan, mint egy ritka égi tünemény. A szeretet eleven szigete: szépséget és tisztaságot sugároz felénk.

Infarktus. A harmadik. Égető fájdalommal támad most is, nyakamra fojtó kötelet hurkol. Az utolsó métereket alig bírom megtenni, úgy roskadok le az öreg vaságyra, mint aki sivatagon vágja magát keresztül. Kedves fiatal nővér szúrja a karomba a tűt, köti fel az infúziót és a figyelőmonitor zsinórait; pár perc, és megérkezik a szigorú főorvos is. Kutatja, kérdezi, mi az oka az újabb rohamnak. A küszködő, hiábavaló élet? A gyűlölködő mindennapok? Kár erről beszélni, a műszerek nem mutatják a láthatatlan sebeket. Jobb hallgatni. Az este elringatja az embert, az éjfélt meghozza a nehéz álmot. A kopott-féhér kórterem, mint kivilágított hajó, suhan az ismeretlen part felé.

Hatvan esztendő. Szívem beledobban egy pillanatra. Öröm és bánat bennem, hogy ezt is megéreztem, annyi megpróbáltatás után még itt vagyok. De fáj, hogy mindig féltő anyám olyan régen elment, és fiatal – állambiztonsági rendőrök agyonverte – pap fiát is el kellett temetnie! Nem rossz hatvanévesnek lenni. Fogadja az ember szeretteit ünnepelését, vörösbortokat kóstol. De amikor elcsendesedik az esti ház, szembesül a valósággal. Percek alatt lehull a kód a szemérlől, tisztán lát mindent. Eltékozolta az életét, alig tett valamit, s azt a keveset is Isten segítségével.

Jótevőim. Belém villannak a csöndben: arcom és szavak a tavaszi estében. Kilencvenéves öreg szomszédom sokszor elmondja: „A kulacsodban mindig legyen víz, háború lesz megint!” A nála is vénebb kőműves másra eskszik: „Egyél, igyál, és ne idegeskedj.” *Bibó Lajos*, ifjúságom első igazi írója a cigarettafüstöt vélte a legfontosabbnak, vagyis áprilisban se nyissunk ablakot. *Leonardo da Vinci* édesapja is különös végrendeletet hagyott: „Ha sokáig akarsz élni, tartsd melegen a fejedet, és soha ne mosakodj.”

Képek *Tarkovszkij*ről. Egy padon ül, mögötte a hallgatag kert. A nagy orosz rendező a távolba néz, ahová rövidesen számúzi a zsarnok hatalom. Milyen beszédes sovány arca: végtelen szomorúság árad felénk, mielőtt végleg kilobban az egész. Utolsó mondata különösen szíves út: „Egy mű szépsége a műben megtestesülő erkölcsi erővel arányos.” A többit tudjuk: még hat kapkodó év, azután a tudórák elszakítja a halhatatlan filmszalagot. A legnagyobb élő költőt nem engedik ki Párizsba. Az apa nem temetheti el a fiát!

Pető-intézet. Hetente kétszer elmegyek előtte. Szívszorongva nézem, ha felszáll a járműre egy-egy nagybeteg kisgyerek.

Vastag gumikerekű kocsin hozzák, az erősebb férfiak ölelve cipelik őket. Tegnap nagyobbacska fiú volt a társam, tizennégy éves lehetett, sovány arca a ránkásban eltorzult, kezét-lábát dobálta, az anyjába karolt, úgy vánszorogtak befelé. Apja a hosszú válltáskát vitte, fáradtan és csendesen térdelt mellette, olykor lehajolt, és megsimogatta a beteg gyerek szőke fejét... Ott álltak előttem, a nagy sietségtől csapzottan, végleg ki-merülten. Komor és komoly tekintettel üzenve: a reménytelen reményben is tennünk kell a dolgunkat. Mindenkinek küldetése és feladata van itt a földön!

Öreg nemzet. Ez a félelmetes állapot az utóbbi időben alakult ki. A tiszta arcú, fáradt öregek régen tisztelték. Gyerekkoromban természetes volt, hogy egy-egy idős emberen segítők: bevásároltam, behordtam a tüzelőjét, orvosért szaladtam az éjszakában. Ma nyűg és teher a motyorgó, rossz ruhás hetven-nyolcvan éves. Elesnek, lassan szállnak fel a buszra, csepeg az orruk. Sok fiatal gyűlölettel néz rájuk. Még megérhetjük, hogy arrébb fogják rugdálni az útjukba tévedőket.

I. M. levele. Keserű sorok mindenütt, és váratlan szelíd vallomás: „Én a kisfalusi templomokhoz vagyok szokva, a fehér falakhoz, nem a díszes dómokhoz. Minél egyszerűbb a templom, annál közelebb az Isten, semmi dísz nem áll közénk.” Gyerekkoromban engem is kopott vályogfalak közt szólított meg Isten. A hóillatú csönd, az egyszerű szavak, a nagyapámtól tanult ének azóta is elkísér, bárhová megyek, mécsesként világol.

A kéregető összeszedi filléreit, és indul lefelé a lépcsőn. Nem sok, mire leér, már meg is számolta. Menne jobbra, de belebotlik egy hajlott nénikébe. Reszkető kezében kereszt, a korlátba kapaszkodik, hogy el ne zuhanjon. A koldus megsimogatja, marék pénzét az ölébe önti, és csendesen odaszól: „Vegyél rajta kenyérrét és meleg teát!” Azután vonsozolja magát tovább a védebb sarokrészbe.

Éjjel, lámpaoltás előtt néhány korty Márai. Az utolsó napló szívósorító sorai, mint különleges óbor aranylő cseppjei: „Mégis írok. Mint akit életfogytiglanra ítélték, várja a kivégzését, néha körömmel jeleket rajzol a falra... Minden Istenben van. És mindenben Isten van.”

Antikvárium. Váratlan kincs a lenti polcon: *Kosztolányi Nyelv és lélek* című prózai kötete. „Az a tény, hogy anyanyelvem magyar – írja egyik cikkében –, és magyarul beszélek, gondolkodom, írok, életem legnagyobb eseménye, amelyhez nincs fogható.” Az enyém is ez a gyönyörű magyar nyelv, amely az önkifejezés lehetőségén túl az egész nép lelkének, észjárásának, történelmének, műveltségének, teremtő erejének is foglalatja.

Éjszaka van. Virrasztunk. Az idős asszony felém fordulva mondja: „Olyan hangos a szívem, megzavarom Isten álmát.”

Számítógép. Az ezredvég nagy vívmánya. Mást se hallok, csak ezt, akárhová lépek, ebbe botlok, akárki üzen, ezzel próbálkozik. Az írás haldoklik, lassan egy-két öreg költő kiváltsága. Sok ember már a nevét se tudja leírni, a telefon választja, a hangszalagot vagy az elektronikus kapcsolattartást. *Mikes Kelemen* ma nem írna nagynénjének, *Márai* fiatal barátainak, *Nagy László* nem tenne a rajzos boríték mellé arany falevelet.

Közelkép egy évforduló apropóján

Születésnapi beszélgetés dr. Reuss Andrásal, az EHE Rendszeres Teológiai Tanszékének professzorával

► **A tanévzárót megelőző napon, a nyári szünet beköszönte előtti utolsó pillanatban gyakorlatilag már üres és csendes a teológia épülete. Nem az ilyenkor szokásos tanévértékelő beszélgetésre jöttem; küldetésem a maga nemében egyszeri, megismételhetetlen és sokkal ünneplésebb: a hetvenedik születésnapját lapunk megjelenésekor, július 11-én ünneplő dr. Reuss Andrásal, az Evangelikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének professzorával készíték interjút. Bizonyára tudják az EvÉlet olvasói – hiszen egy korábbi interjúban erről már szóltunk –, hogy ő váltogatja az általában a lap 2., időnként pedig címodalára kerülő elmaradhatatlan Luther-idézeteket. A professzor lendületesen, frissen, hátizsákosan érkezik a reggeli órák.**

– Először is: *hogyan érzi magát?* Azt hallottuk, súlyos betegségen esett át nem olyan régen... *Infarktusközeleli állapot volt vagy igazi infarktus?*

– Sajnos igazi infarktus volt. Nem volt előzménye, nem voltam korábban beteg, nem is „foglalkoztam” az egészségi állapotommal – de utólag belátom, hogy nagyon megterhelő időszakban következett be. El kell gondolkozni az embernek ilyen körülmények között, ez természetes. A megélt évek számát tekintve azt is mondhatnám, „jaj, de kár, hogy öreg vagyok”. Ezzel szemben boldog vagyok, hogy közeledik, és megérhetem ezt az életkort. Jó kezekbe kerültem orvosi értelemben is. További időt kaptam, és hála Istennek, ma már alig érzem nyomát a betegségnek. A figyelemzetést azonban, amit az Úristen adott, komolyan kell vennem.

– *Kérhetek valamiféle számvetést a kerek évforduló alkalmából?*

– Mindenekelőtt hálát adok Istennek, hogy megérhettem. Szívesen gondolok vissza a soproni, ózdi, rudabányai, csöglei, budavári, kelenföldi, angyalföldi gyülekezetben eltöltött lelkészi évekre. De ez a kor elég magas ahhoz is, hogy az ember a mulasztásaira, hibáira, bűneire is gondoljon, amelyekről számot kell adnia az élő Isten színe előtt, aki elé majd leplezetlenül állunk (2Kor 5,10).

– *A következő tanévben folytatja a tanítást?*

– Szeptemberben itt szeretném folytatni, ha erre időt kapok felülről, és ha szükség van rám a teológián.

– *Szűken vett szakterületének legfrissebb eredménye az a hatkötetes tervezett sorozat, amely evangélikus hitvallási iratainkat adja közre. Magam, miként az intézmény többi hallgatója is akkoriban, két „antikvár illatú és állagú” kötet megsárgult lapjait forgattam a rendszeres teológiai tanszék vizsgáira készülő. Mi indokolta még a szövegfrissítést?*

– Ötven éve jelent meg a hitvallási iratoknak az a bizonyos kétkötetes kiadása, amelyből nemzedékek tanultak. A fordítás ma is megáll, ezért *Bódi Emese* latinánál bővebb újat készítettünk, hanem a korábbiak felhasználásával igyekeztünk kijavítani azok hibáit, és következetesen a tömör megszövegezésű latin eredetit vettük figyelembe. A kiadásban új a kísérő tanulmány, *Az Ágostai hitvallás története*, amely Magyarországon ilyen részletesen még nem jelent meg. Felsorolja az összes magyar nyelvű fordítást és a Magyarországon megjelent valamennyi – magyar, német és szlovák – kiadást. A tanulmány foglalkozik az *Ágostai hitvallás* hatásával és utóttörténetével is. Az *Apológián*, az *Ágostai hitvallás* védőiratán, ami lényegesen nagyobb munka, most dolgozunk, és lektorálásra vár a *Bohus Imre* és *Dóka Zoltán* fordította *Egységnyi irat*, ami magyarul eddig még nem jelent meg.

– *Evangelikus identitásunk szempontjából fontos, hogy visszatérjünk ezekhez a gyökerekhez?*

– Lutheri, evangélikus identitásunk szempontjából nemcsak a teológiai hallgatóknak, hanem minden teológusnak, de minden evangélikusnak is hasznos és alapvető olvasmány az *Ágostai hitvallás*. Nagyon remélem, hogy a kísérő tanulmány közelebb segít ehhez a régi szöveghez.

Ökumenikus szempontból is fontosnak érzem hitvallásunkat, hiszen nemcsak evangélikusok látják úgy, hogy az *Ágostai hitvallás* az egyház egységét féltő, ugyanakkor az evangéliumot tisztán megszólaltató szöveggel nagyszerű keresztény érték. Ezért más egyházak érdeklődésére is számot tarthat az irat. Ha ezt a munkát, a hat kötetben a tíz irat –

FOTO: BOTTA DENES

három egyetemes és hét reformatori hitvallás – kiadását a kísérő tanulmányokkal együtt tovább folytathatnám, és esetleg be is tudnám fejezni, nagyon boldog lennék.

– *Szociális kutatócsoportjával is folytatja a munkát? Bár munkatársa, Orosz Gábor Viktor most egyetemi lelkészként kapott szolgálati területet.*

– Az MTA-támogatás megszűntével – lejárt a négy évre szóló közös munka lehetőség – az egyházak szociális nyilatkozatait tovább gyűjtjük, bár kisebb lendülettel, mert nincs alkalmazotunk. A szövegeket pedig értékeljük és lehetőségeink szerint közreadjuk. Zajlik az 1945–48 között hivatalban lévő magyar evangélikus püspökök kiadott politikai-társadalmi nyilatkozatainak sajtó alá rendezése. Befejeztük a Lutheránus Világszövetség és a Vatikán közötti közös dialógusdokumentum fordítását – az olvasók előtt ebből talán egy ismert lehet: a megigazulásról szóló *Közös nyilatkozat* –, és a szöveg lektorálása folyik.

– *A zsinat egy munkacsoportot – melynek Ön is tagja – bízott meg azzal, hogy a lelkészek választásának kérdésével foglalkozzék. Ez törvény-előkészítő munka? Mi az álláspontjuk ezzel kapcsolatban?*

– Az a benyomás alakult ki, hogy a lelkészi házasságok válsága, a lelkész házaspárok válása növekvő mértékű. A munkacsoport, amelynek vezetője *Fabiny Tamás* püspök, azt a feladatot kapta, hogy gondolja át, e jelenség láttán milyen lépéseket kellene egyházunknak tennie. A téma igen érzékenyen érint mindenkit. Szembe kell nézni a problémával, a csoport tagjai ebben egyetértettek.

Ezt a kérdést a maga összetettségében kell megközelíteni. A megoldási javaslat sem lehet leegyszerűsítő. A munkacsoport az eddigiekben úgy látta, hogy nem annyira fegyelmi ügyként és büntetések kilátásba helyezésével kellene kezelni a kérdést. Inkább azon kellene fáradozni, hogy megtaláljuk, milyen segítség nyújtható a házasságok egész-

ségének megőrzéséhez, az esetleg mégis jelentkező bajok gyógyulásához. S ha a válság és ezzel a válás mégis bekövetkezik, akkor miként kellene a feltehetően vétkes, ugyanakkor mégis szenvedő érintettek mellé állni.

Három konkrét javaslatot tettünk. Az első: egyházunknak legyen házassággondozó, családsegítő szolgálat, olyan szakemberekkel, akik nem „csak” a lelkészek házassági kríziseiben, hanem bármely hozzájuk forduló család ügyében szakértői és evangéliumi segítséget nyújthatnak. A második, hogy a hittudományi egyetem mérlelje, milyen módon kaphatna nagyobb hangsúlyt a lelkészképzésben a házasságra való felkészítés. A harmadik pedig, hogy – s gyakorlati okokból nyilván ez válthatja ki a legtöbb indulatot, amikor ezzel a helyzettel szembeesülünk – ha lelkészi válás történik, akkor a gyülekezeteket kell védeni.

– *Milyen megközelítésből és miként?*

– Annak érdekében, hogy ne lelkészeknek házassága-válása legyen a témája a gyülekezet életének. Egy ilyen kérdés, amely fájdalmas részleteit tekintve nem tartozik a gyülekezeti tagokra, akikről nem is várható érdemi állásfoglalás, ne legyen a gyülekezeti munka témája. Ne ossza meg a gyülekezetet, ne akadályozza a lelkészi munkát. Vagyis a lelkész alkalmazása abban a gyülekezetben szűnjön meg. Ugyanakkor azon is el kell gondolkodnunk, mit kellene tenni ahhoz, hogy az „elválság bélyegét” ne egy egész életet át legyen kénytelen hordozni valaki. Ne megbélyegző legyen a sorsa.

– *Egy személyes kérdés: azt hallottuk, professzor úr megnősült. Igaz a hír? Ezek szerint a júliusi születésnapon némileg új családi körben fog ünnepelni?*

– Valóban. Miután megözvegyültem, majd infarktust szenvedtem, és a füredi szívkörházból visszatértem, egy diákkori kelenföldi ismeretségből, véletlen találkozásból lett házasság. Januárban nősültem meg, feleségem, *Belek Erzsébet* latin–oros–angol szakos tanárnő, az orvosi latin nyelv oktatója.

– *Végezetül: milyennek látja közegyházunk állapotát?*

– Mérheterlen örömmel és Isten iránti hálával tölt el, ha láthatom, hogy egykori tanítványaim szívesen, Jézus Krisztus és az emberek iránti szeretettel végzik gyülekezeti munkájukat, tisztán és igényesen hirdetik az evangéliumot. Amennyire meg tudom ítélni, gyülekezeteinkben mindenfelé jó néhányan vannak, akik nagyra értékelik a lelkészi munkát, és segítik a lelkészek szolgálatát. Nem kevesen vannak, akik nehéz helyzetben állnak helyt. Nagyon meg kell becsülnünk őket.

Most nem vagyok tagja közegyházi testületnek. Ezért inkább emlékeim alapján mondom: visszanyert szabadságunkban hallatlanul szükséges napról napra tanulnunk, hogy szeretettel és tapintattal mondjuk el, aminek igazságáról meg vagyunk győződve; legyünk készek egymást meghallgatni és elviselni s nem emberi mértéknek megfelelően másokat meggyőzni vagy éppen magunkat meggyőztetni.

– *Nem akarok ünneprontó lenni, de egyházunk közállapotához hozzátartozik az úgynevezett tényfeltárási bizottságnak a munkája is. Ezt Ön miként látja?*

– Van némi ismeretem a bizottság munkájáról. Amint minden ügyben, úgy az úgynevezett negyven évvel kapcsolatosan is szükséges a múltnak a teljes körű, igazságos, a letűnt kor hibáit vagy felelőtlenségeit meg nem ismétlő felkutatása. Kívánom, hogy a bizottság lépés legyen teljesíteni feladatát a történeti hitelesség és a gyógyító krisztusi szeretet magas mércéjének megfelelően. A magam részéről kész vagyok ehhez hozzájárulni.

■ KÓHÁTI DOROTTYA

10 PONT – MEGÚJULÓ EGYHÁZAK, GYÜLEKEZETEK JELLEMZŐI

RÉSZLETEK OLVASÓINK LEVELEIBŐL

Minden egyes hívőnek névre szóló, személyes küldetése az evangélium terjesztése. Gondolattal, szóval és cselekedettel. Mert amilyen gondolatokkal teli a szívünk, olyanok lesznek szavaink és cselekedeteink. Szavaink hiteltelnek, ha cselekedeteink miatt kárhoztatják Urunkat.

A terjesztési láncolat azonban elakad ott, ahol csak a terjesztési valót adják tovább, de a terjesztés mikéntjét nem. Hová vezet, ha csak a lelkész képes az evangélium közvetítésére, az átlagos gyülekezeti tag pedig csupán az evangélium passzív meghallgatására?

A megújulás záloga a lelkészek és a „sima” gyülekezeti tagok egybemosása lenne? Egy hasonlattal élve, a második pontban inkább arról van szó, hogy nem elegendő, ha a gyermek csak a hivatásos tanárok nevelik, a szülőnek is aktíválnia kell magát. Tanárok és szülők együttműködése nevelje a jövő nemzedékét! Lelkészek és „sima” gyülekezeti tagok együttműködése terjessze az evangéliumot!

A lelkészi kar szerepét komolyan felértékeli, ha nem csak a lelkészek az evangélium egyedüli közvetítői. Ekkor ugyanis éppen a lelkészi kar lesz az, amely nemcsak hirdeti az evangéliumot, hanem fel is készíti az evangélium terjesztésére.

Szekularizálódott jogrendünkben még mindig különleges a lelkészek státusa. Azonban a gyülekezetépítési és általában a missziói munka zöme jól elvégezhető a gyülekezet nem lelkész tagjai által is.

Szükség van tehát lelkészekre, lelkésszé avatásra, lelkészi jogokra. De ugyanígy szükség van arra is, hogy minden egyes gyülekezeti tag késztetést érezzen arra, hogy valamilyen módon aktivizálja magát a helyi gyülekezetben.

PRÓHLE PÉTER (Budapest)

Nem tudom és nem is tartozik rám, hogy milyen motivációk alapján írta meg az országos missziói lelkész az *Evangelikus Élet* május 25-i számában a *Megtértsz vagy meghalsz* című cikket. Magam pusztán a címben is rejülő fenyegetést kifogásoltam. Hangsúlyoztam (a *Mert keresztények* című írásban; *Evangelikus Élet*, június 22.), hogy a sokszínű kereszténységben helyet kaphat a *Szeverényi János* által képviselt irányzat is.

Akkor van gond – és a szerencsétlen címen kívül az írásban szereplő, egyébként többnyire evidenciákat tartalmazó tíz pont is hordozza ezt a veszélyt –, ha ez az irányzat kizárólagosságra törekszik. Annak idején, a 20. század derekán az ébredési mozgalom szélsőségei még a lányok hajviseletét, ruhaviseletét is előírták. Nem ismeretlen tehát számomra a megtérést erőteljesen hangsúlyozó felfogás. Az már sajátos, hogy a missziói lelkész újabb írásában – *A szabadság íze* – *Luthernek* a naponkénti megtéréséről szóló tanítását is elemzi, ez egészen másfajta keresztény életvezetést tükröz.

Az egyházban a püspökök felelnek a tanításért, a tanítás tisztaságáért. Az *Égtájoló* rovatban volt is már egy szelíd püspöki megnyilvánulás (*Gáncs Péter* részéről). Kemény elutasításban részesült. Magam nem kívánok a teológiai disputában részt venni, csak megjegyzem, hogy a *Fabiny Tamás* püspökre hivatkozva említett egyházi bűnök éppenséggel nem egyházi, hanem általános bűnök, a szenvedélybetegségektől, függőségektől a szexuális hűtlenségek stb. Az a szomorú, hogy ezek hasonló erővel megjelennek az egyházban, egyházi közösségekben is.

Jó lenne, ha a missziói lelkész nem általában utalna a személyeskedő vitázókra, hanem mindig konkrétan szólna, mint az én esetemben, amikor kifogásolja, hogy a *Megtértsz vagy meghalsz* címet halálos fenyegetésként értelmezem. A helyzet rosszabb. Nemcsak halálos fenyegetésnek, hanem kapitális tévedésnek tartom a címet.

Egyszerűen szólva mindnyájan meghalunk. Halandók vagyunk. Porból vettünk, és porrá leszünk. A szavaknak súlyuk van, a szavakkal nem szabad játszani. Életünket a halál zárja le. A megtérés ezen nem változtat. Nem esem abba a hibába, mint a missziói lelkész, hogy összefüggésükből kiragadott igékkel bizonygassam, mit tanít a Szentírás életről és halálról. A „megtértsz vagy meghalsz” téves leegyszerűsítés, biztosan nem biblikus.

A halállal fenyegetőzéssel írásomban a szerető Istent állítottam szembe. Őt, aki úgy szerette a világot, hogy elküldte Fiát, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Az örök élet nem a halál eliminálása, megszűnt, hanem győzelem felette. Egy másik dimenzió. A kettő nem mosható össze, nem állítható szembe. Az Istenbe vetett hit tartalma a hozzátartozás.

Az üdvösség Isten titka. Hirdetnünk kell ennek reménységét, de nem osztogathatunk biának életcsekket a magukat megtérteknek vallóknak. Feltehetőleg orvos mivoltomban is bánt a halállal való riogatás; az már paradox, hogy az érvelésben megjelenik a testi betegségek prevenciója is.

Többféle egyházmodell ismert, létezik. Magam olyan egyházban szerettem, szeretek élni, ahol a két nagy parancsot a meghatározó. Szeresd az Urat, szeresd felebarátodat!

FRENKL RÓBERT (Budapest)

2. Az egész gyülekezet missziói felelősséget hordoz környezetéért. Felhagytak az ószövetségi és részben római katolikus karakterű egyházi élettel, amelyben a lelkész a kiemelt közbenjáró, közvetítő pap (hangsúlyosan megkülönböztetve öltözéke, liturgiai szerepe szerint is a hívektől), a gyülekezet pedig passzívan figyelő ügyködését.

FOTÓ: LUKÁCS GÁBRI

Továbbra is várjuk olvasóink véleményét. A negyedik ponthoz – „4. A lelkész képzés egészséges, biblikus, evangéliumi és missziói tartalmú. Ahol a teológiai képzés erre nem képes, illetve nem hajlandó, alternatívaként létrejönnek felekezeti vagy felekezeti közötti evangéliumi szemléletű teológiai vagy bibliaiskolák” – július 17-ig tudjuk fogadni a hozzászólásokat, melyek közül a legérdekesebbeket lapunkban is közöljük.

2. A missziói gyülekezet

Gyakorló kereszténynek tarjuk azokat, akik – legalább időnként – templomba járnak, és fizetnek némi egyházfenntartói járulékot. Ez a szemlélet nem áll meg az ige mérlegén. Missziói szempontból, az egyház és a gyülekezet jövője összefüggésében használhatatlan, értelmezhetetlen és tarthatatlan gondolat ez. A szicíliai maffia főnökeit is megkeresztelték, járnak templomba, sőt anyagiakkal is támogatják az egyházat...

Ezzel szemben a gyakorló keresztény az, aki a kereszténységben kapott ajándékkal él, vagyis átéli az ember halálát és az új megszületését, élő kapcsolatban van Istennel, az ige szerint rendezi (be) életét, naponként Jézus útjához igazodva követi őt.

Egyházi életünket sok esetben a számokkal próbáljuk mérni, hitelesíteni. Hányan járnak istentiszteletra és más alkalmakra, mennyi a bevétel, intézményeinkben milyen a létszám?

Jézus tanítása ezzel kapcsolatban nyugtalanító, felkavaró és radikális. Nem azok fognak megtartani, akik templomba jártak, prédikáltak, hallgattak az igét, úrvacsoráztak, adakoztak, csodaprogramokat szerveztek, hanem azok, akiknek így szól majd az utolsó ítéletkor: „Jöjjetek, Atyám áldottai, örököljétek a világot kezdete óta számotokra elkészített országot. Mert éheztem, és ennem adtatok, jövevény voltam, és befogadtatok, mezítelen voltam, és felruháztatok, beteg voltam, és meglátogattatok, börtönben voltam, és eljöttetek hozzám.” (Mt 25,34–36)

Ez nem humanista program, még csak nem is vallásos diakónia, mert itt a lényeg az élő Isten valóságos ismerete Jézus által. Az pedig csak az újonnan születés által lehetséges: „Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akarát. Sokan mondják majd nekem ama napon: Uram, Uram, nem a te nevedben profétáitunk-e, nem a te nevedben üztünk-e ki ördögöket, és nem a te nevedben tettünk-e sok csodát? És akkor kijelentem nekik: Sohasem ismertelek titeket, távozzatok tőlem, ti gonosztevők!” (Mt 7,21–23)

Jézus követői Lélekben és igazságban imádják Istent. (Jn 4,23,24)

A konstantini fordulat (Kr. u. 313) ugyan megszüntette a dinamikus, gyarapodó keresztény közösségek üldözését, de ennek nagy ára volt: a világi hatalom ettől kezdve beleszólt az egyház életébe. A bibliai, ószövetségi elveket és gyakorlatot lassan felváltotta a világias szemlélet. Már nem feltétlenül a Szentlélek irányított (ahogyan tudósít az Újszövetség az első gyülekezetekről), hanem például a császár és a mögötte lévő erők, szempontok. Az egyház ezért megkapta az állami támogatást: templomok építése, jó állások, földek, jövedelmek. Az embereket (népeket) tömegesen „megtérítették”, templomokba hajtották, és adófizetővé tették. Jézus tanításával ellentétesen előkerült a fegyver is. A haza védelmét, a rend fenntartását nem kérdőjelezte meg a Názáreti, de a hit terjesztéséért és védelméért, az ő nevében háborúzni, ölni képesség, antikrisztusi vonás. Üldözöttségéből üldözővé vált a hivatalos egyház.

Szívszorító, hogy a niceai zsinaton 325-ben még ott ültek a testükön sebeket hordozó, megkínzott püspökök is, de a döntő szót a megkeresztelt, meg nem tért császár mondta ki. (Nagy Konstantin élete végén keresztelkedett meg.) Megépültek a tömegek számára a bazilikák, melyekben már nem az újszövetségi családias közösséget gyakorolták az egyháztagok. Kialakult a (csak nevében) teokratikus, államegyházi ószövetségi struktúrára emlékeztető rend, tekintélyes közvetítő áldozópapsággal; ennek következtében a hívek kiskorúsodtak. Következésképpen sok esetben a megüresedés, a látszatkereszténység lett. A főpapság (a pápa és kollégái) egyházi inkvizíció vagy a világi hatóság támogatásával időszakonként „a Sátán zsinagógájává” (Jel 2,9) tették, prostitualizálták az egyházat, Krisztus menyasszonyát (Jel 17). Csak a bírántkozottás elkerülése miatt nem említünk részleteket.

Isten könyörülő irgalmából újra és újra elküldte igéjét küldöttei (például reformátorok) által, akik közül sokakat megöltek, bebörtönöztek, elhallgattattak. Isten emberei esetenként megújították az egyháztest kisebb részeit. Lelkiségi mozgalmak, ébredések fel-fellángoltak, és hozzájárultak Krisztus testének megújulásához.

A reformáció mellett a „világ” is támadta, kritizálta – sok esetben jogosan is – az elvilágiasodott egyházat. A reneszánsz, a humanizmus, később a felvilágosodás és racionalizmus különböző módon küzdött az egyházi hatalommal szemben. A francia forradalom már papokat gyilkolt, templomokat gyalgított meg. Ez a folyamat kiteljesedett a 20. századi ateista, egyházüldöző démoni tombolásban. A keresztényeket milliószámra üldözték, kínozták, ölték. Az egyház életét beszorították a templomfalai közé, a vezetők egy részét kollaboránssá és besúgóvá tették, a lelkészeket, presbitereket megfélemlítették. A kontrollálás miatt is erősítették a lelkészcentrikusságot.

Ma itt élünk egy materialista, istentelen, öntörvényű, libertinista közegben, a letűnt konstantini korszak épületeiben, papközpontú struktúrában, kiskorúsított, passzív, megfáradt egyháztagsággal. Eljött a megtérés ideje. Vissza kell térnünk Jézushoz, tanításához, stílusához, módszereihez. Nagy lehetőség – minden keservével, nehézségével együtt – ez az első három évszázadra hasonlító idő az egyház számára.

Róma Európa újraevangelizálásról beszél, és részben a reformáció célkitűzéseit valósítja meg. Lásd például a *Városmisszió* rendezvényeit vagy a Biblia éve programban való vezető szerepét.

Akkor vagyunk igazán ágostai hitvallású evangélikusok, ha nem egyszerűen a 16. századi emberekhez, kultúrához térünk vissza, hanem a Luther által is hangsúlyozott Krisztushoz, Szentíráshoz és kegyelemhez.

Templomainkban újszövetségi szellemben tartsuk alkalmainkat! (A templom szerepére, kinézetére a későbbiekben még visszatérünk) A lelkész, akit az élő Jézus Szentlélek által állít a szolgálatba – az egyház rendje szerint –, hirdesse az igét, Isten aktuális üzenetét próféta módon. Vigyázzon a nyájra, védje meg a tévtanítástól, a „farkasoktól”. Vezesse a rábízottakat Jézus nyomdokán „csendes vizekhez”, de a „halál árnyéka völgyében” is, az Isten jelenlétének biztonságában, az örök életre.

A lelkész válasszon ki munkatársakat, azokat minden módon segítse a szolgálatban. Pál fogságából nem azt írja Timóteusnak, hogy tartsatok ki, jövök nem sokára, hanem hogy „... amit tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására is alkalmasak lesznek”. (2Tim 2,2)

Nem a lelkész feladata a pénzszerzés, építkezés, adminisztráció, harangozás és a többi. Nem azért, mert leesik a gyűrű a kezéről, hanem azért, mert elvonja a két fő feladattól, az ige hirdetésétől és a munkatársak kiválasztásától, gondozásától, a gyülekezet lelki életének irányításától. A gyülekezeti tagok látogatását, a felkondozást, a tanítást, a liturgia nagy részének végzését is meg kell osztania a gyülekezet tagjaival.

A megkeresztelt és új életben járó gyülekezeti tagok különböző feladatokat vállalnak, így megsokszorozódik a gyülekezet missziói szolgálata. Átélik, hogy nem önmagukért élnek, hanem környezetükért. Az egyház mindig másokért van, hangsúlyozta *Bonhoeffer*. Kimennek, kilépnek a templomból, és ezért megtelik a templomuk. Az egyetem papság biblikus, reformatori elve alapján ők is imádkoznak, közbenjárnak, látogatnak, tanúságot tesznek, intézik az ügyeket, felveszik egymás gondját, vagyis betöltik a Főpásztortól kapott küldetést. Az ilyen gyülekezetnek nagy a vonzereje, páratlan erő, védelmet, segítséget, megtartó közösséget jelent.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

HETI ÚTRAVALÓ

Éljetek úgy, mint a világosság gyermekei. A világosság gyümölcse ugyanis csupa jóság, igazság és egyenesség. (Ef 5,8–9)

Szentháromság ünnepe után a 8. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi az Úr követőinek adnak gyakorlati tanácsokat, hogy világosságban és szeretetben járjanak. Isten gyermekei a Krisztus szeretetével szeretnek. Ezt csak azért tehetik, mert ő előbb szeretett minket. „Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!” (Zsolt 136,1; LK) Vallják: „Világosságom és szabadtóm az Úr: kitől félnék?” (GyLK 68,7) Jézusunk a fényforrás, követői az ő fényének visszatükröződi, miként a hold visszaveri a nap fényét. *Hegyi beszéde*ben nekünk mondja: „Ti vagytok a világ világossága.” Nem lehetünk „alcázott” világítótornyok! „Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.” (Mt 5,14,16) Erre csak úgy lehetünk képesek, ha bennünk él „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Jn 8,12) Heti igénkben ehhez Pál, három az egyben receptet ad; a Lélek egy gyümölcseinek e három megjelenési formája igazolja életünkben: a világosság gyermekeiként élünk. Akik még nem kerültek Isten szeretetének fényébe, azokat egy őskeresztény himnusz szavaival ébreszti: „Ébredj fel, aki alszol, támadj fel a halálból, és felragyogj neked a Krisztus.” (Ef 5,14) A „jó” cselekedetek és a hit viszonyát vizsgálva Jakab erre a megállapításra jutott: „Mert ahogyan a test halott a lélek

ten igéjének világosságában járók nem vállalhatnak közösséget a sötétség semmilyen megnyilvánulásával! Pál örök kérdéseket tesz fel: „Vagy mi azonosság van Krisztus és Belial között? Vagy milyen közösség van hívő és hitetlen között? Hogyan fér össze Isten temploma a bálványokkal?” (2Kor 6,15–16) Az egyedül helyes válaszhoz Jakab mennyei bölcsesség igénybevételét ajánlja, mert „a felülről való bölcsesség (...) nem részrehajló és nem képmutató” (Jak 3,17). S aki már a világ világosságát beengedte életébe, azt az Úr Jézus belülről világítja meg; így lehet lámpással: „A test lámpása a szem. Ha a szemed tiszta, az egész tested világos...” (Lk 11,34) Annás előtti kihallgatásakor Jézus szavaiból csupa jóság, igazság és egyenesség áradt; a szolgáltól is ezt kérte: „Ha rosszat mondtam, bizonyítsd be, hogy rossz volt, ha pedig jót mondtam, miért ütsz engem?” (Jn 18,23) Megváltásunk egyedül Isten műve; Pál mégis felszólít: „...felelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket...” Halála előtt pedig ezt kéri: „...örüljétek velem együtt.” (Fil 2,12,18) „Megváltó Istennel / Mennyben együtt leszek, / Hol én neki örömmel / Mondok dicsőretet.” (ÉÉ 50,4,7) Te is!

■ GARAI ANDRÁS

Krisztussal biztonságban

Egyházmegyei családi konferencia

▶ A Budai és a Pesti Egyházmegye családi konferenciáját 1994 óta minden nyáron nagy érdeklődés mellett rendezik meg. Elindítója és a mai napig vezetője dr. Győri József és Pintér Győző, akik évekig mint a két egyházmegye felügyelői szervezték meg ezt a több generációt megszólító alkalmat. A június 30. – július 5. között Piliscsabán, a Béthel Missziói Otthonban tartott idei csendeshéten közel százan vettek részt. A legfiatalabb konferenciázó huszonegy hónapos volt, a legidősebb pedig már betöltötte a kilencvenedik életévét. A témát az Útmutató heti igéje adta: *Így szól az Úr, a te teremtőd: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1)*

A reggeli áhítatokon Balicza Iván szolgálata keretében Teremtőnk szólított. Emlékeztetett, hogy ő tökéletes világot teremtett, melynek szépségét – töredékesen – ma is csodálhatjuk, és leborulhatunk alkotónk előtt, akit – képmásaként – tetteinkkel és szavainkkal képviselünk. Mivel jelenlegi világunk messze van a tökéletestől, könnyen Istent hibáztatjuk ezért, pedig a rendtelenséget mi magunk okoztuk, amikor eltértünk az Úr rendjétől. Isten azonban nem lett hűtlen; van megváltás, mert ő Krisztusban újjáteremt a felé forduló embert. Ez pedig az örökkévalóságban teljesedik majd ki, amikor ígérete szerint új eget és új földet hoz létre.

A délutáni előadók – Missura Tibor, Széll Bulcsi, Tamásy Tamás és e sorok írója – a félelmekről szóltak. Az Isten iránti ösbizalom elvesztése megrontja emberi kapcsolatainkat is, ezért félünk emberektől, akik tudatosan vagy tudtukon kívül megfélemlítenek bennünket. Az anyagi nyomorúság réme is fenyeget. Bibliái példák mutatják, mire jut az ember Isten nélkül. A pénzhez való helyes viszonyulásra is Jézus adta a legvilágosabb útmutatást. Szó esett még a halálfeleletről, amely természetes velejárója az életnek, a hívó ember azonban, aki tudja, hogy életében és halálában egyaránt az Úr, a feltámadt Krisztussal biztonságban érezheti magát. Az istenfelelem viszont alapvetően különbözik az előzőektől, hi-

szen nem tőle való rettegést, távolodást jelent, hanem azt, hogy szeretjük őt, tudatában vagyunk hatalmának, s ezzel közelebb kerülünk hozzá. *Ne félj!* – biztat hát a teremtő, megváltó, bennünket néven nevező és birtokba vevő Isten.

Az esti evangélicációs sorozaton Szeverényi János országos missziói lelkész Zákéus története alapján arról beszélt, hogyan kap a bűnös örök életet. Minden azzal kezdődik, hogy a megvetett, fán rejtőzködő, kíváncsi fővámszedőben Jézus meglátja az áldott embert, és *nevének szólítja*; ez pedig Zákéus életében gyökeres változást eredményez. Felismeri, hogy a pénzimádat rabja volt, a Jézussal való találkozás kiszorítja belőle a sötét dolgokat, és az üdvösség ígét hozza el számára. A megtérésben nincs sablon – fogalmazódott meg az igehirdetésekből, beszélgetésekből és bizonyítétekből, az azonban nem lehet kérdéses, hogy a megtért ember azzal a bizonyossággal él, hogy Krisztusban bűnbocsánatot és örök életet kapott, és azért szolgál másoknak, mert nem akar a szerettei (és mások) nélkül üdvözülni.

Reménységünk, hogy e csendeshét áldásai nemcsak a résztvevők életében mutatkoznak meg, hanem rajtuk keresztül az érintett gyülekezetekben is, hiszen sokan megfogalmazták, hogy hazatérve beszámolnak a meghallott, megérett igékről.

■ HULEJ ENIKŐ

Száz éve született lelkészükre emlékeztek

Emléktáblát szenteltek a száz esztendővel ezelőtt született Garam Zoltán lelkész és felesége tiszteletére múlt vasárnap Bobán. A tábla az egyházközösség és a család kezdeményezésére került a lelkészlakás falára. A gyülekezetet negyvenhárom esztendőn keresztül pásztoroló lelkész relikviáiból, valamint régi fényképekből kiállítás nyílt a falu iskolájának épületében. Az emléktábla szentelését – ünnepi hálaadó istentisztelet keretében – és a kiállítás megnyitásának szolgálatát Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke végezte.

■ MENYES GYULA felvétele

Férfiak ha újra összejönnek...

A második férfikonferencia Piliscsabán

Hosszú előkészületek után június harmadik hétfőjén került sor az idei férfikonferenciára a piliscsabai Béthel Missziói Otthonban. Némi aggodalommal töltötte el a szervezőket, hogy sok helyen ilyenkor tartják a tanévzárókat, és persze a foci-Eb is nagy konkurens lehet egy ilyen rendezvénynek. Végül aki jelentkezett, az mind meg is érkezett.

Ebéd után a résztvevők mintegy bevezetőként kiadós péntanque-ozásban, azaz jókora acélgolyók gurításában versenyeztek (*képkön*), amelyből kiderült, hogy kinek milyen erős csuklója van, és milyen jó a szemmértéke.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az első előadást dr. Fabiny Tibor egyetemi tanár tartotta. Amerikai példák alapján elmondta: két ízben is hosszabb időt töltve odakint azt tapasztalta, hogy ott a férfiak sokkal több áldozatot hoznak a gyülekezetért. Ez megmutatkozik abban, hogy a számtalan tanfolyamon hűségesen részt vesznek, az istentiszteleteken és az egyéb alkalmakon is rendszeresen ott vannak. A jómódúbbak sokat adakoznak, a szegényebbek sem sajnálják a gyülekezet javára fordítani az

idegenektől, és sok férfi emiatt kerül olyan társaságba – például az italozők közé –, ahol viszont rögtön befogadják.

A szombati főelőadást Werner Lauterbach, a bajor férkimisszió vezetője tartotta. Előadásának címe *Az élet értelme a férfiak szemében* volt. A jól illusztrált előadásból kiderült, hogy egy felmérés alapján, amelyet Németország nyugati és keleti felében is elvégeztek, nagyjából hasonló eredményre jutottak. Egyre több férfi tartja a munkához, hivatáshoz fűződő el-

várásokat kívülről ráerőltetett klisének, és helyett több belső tartalomra vágyik. Érdekes módon amit elgondolásként megfogalmaztak, sokszor vallásosnak tűnik, pedig nem szánták annak.

Az egyháznak, gyülekezetnek nagy esélye van arra, hogy ennek a keresésnek teret adjon. Olyan helyet kell nyújtani, ahol a férfiak feltöltődhetnek. A különböző korosztályok együtt, bár kisebb csoportokban megtalálják az őszinte közösséget.

Dr. Garádi Péter saját kivetítéses módszerével érdekes, bár vitákat kiváltó módon ábrázolta, hogy milyen a férfiak hitéletének a megosztása. Munkahelyi példák alapján beszélt arról, hogy milyen sok keserűséget hordoznak magukban a férfiak, de ha megfelelő alkalom adódik, akkor őszintén tudnak beszélni róla.

Szombaton délután a résztvevők Kézdy Péter helyi lelkész vezetésével túrára indultak, amelynek során felkeresték a Sas-sziklát és más nevezetességeket, közben pedig egy eltévedt kislányt is hazavitték aggódó szüleihez.

Szombaton este Kis Ferenc Balázs, a Magyar Evangélikus Kultúra Alapítvány munkatársa ismertette annak a korábbi felmérésnek az eredményét, amely a gyülekezeti munkában használható tevékenységeket vette számba. Kiderült, hogy a gyülekezeti életet jobban azok az alkalmak lendítik fel, amelyeken az egész család részt vesz. Ezért fontos a férfiaknak mint a legnehezebben megnyerhető résztvevőknek a jelenléte.

A konferencia végén a résztvevők megegyeztek abban, hogy regionális találkozókra is szükség lenne, amelynek megrendezésére a szombathelyiek máris vállalkoztak. A találkozó a piliscsabai gyülekezet istentiszteletén való aktív részvétellel zárult.

■ KOHÁRY FERENC

ISTENTISZTELETI REND / 2008. július 13.

Szentháromság ünnepé után 8. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Róm 8,12–17; Ézs 2,1–5. Alapige: Mt 7,15–23. Énekek: 442., 238.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Holger Manke, Lackner Eszter; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; II., Hűvösvölgyi út 193., Fehé de. 10. Madocsai Miklós; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Fülöp Attila; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstűk M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4. de. 9. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. Gerőfi Gyuláné; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. (úrv.) Kertész Géza; VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat) de. 9. Benkőczy Péter; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. Benkőczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. dr. Blázy Árpádné; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. dr. Blázy Árpádné; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bittner Abigél; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kendeh György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kendeh György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom) de. 10. Bátovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodány u. 24. de. 9. Blatniczky János; Rákoshely, XVII., Tessedik tér de. 9. Eszlényi Ákos; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Eszlényi Ákos; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Wiszkidenszky András; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Wiszkidenszky András; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. dr. Korányi András; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsi; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsi; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (családi) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátys; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Pilisvörösvár (református templom) du. 2. Fülöp Attila; Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás de. 11.

ISTENTISZTELETI REND / 2008. július 13. – Balaton

Alsódörgicse de. 11.; Balatonakali du. 2.; Balatonaliga (a Club Aliga területén levő református templom) du. 6.; Balatonalmádi (Bajcsy-Zs. u. 5.) du. 4.; Balatonboglár de. 11.; Balatonfenyves (református templom) du. 6.; Balatonföldvár (városháza) du. 2.; Balatonfüred de. 9.; Balatonkenese du. 4.; Balatonszárszó (evangélikus templom) du. 3.; Balatonszárszó (evangélikus üdülő) de. 9.; Balatonszemes de. fél 10.; Balatonszepezd de. 9.; Hévíz du. fél 5.; Keszthely de. fél 11.; Kötécse de. 10.; Kővágóörs de. fél 12.; Menceshely de. 11.; Nagyvásony du. 2.; Révfülpöl de. 10.; Siófok de. 10.; Szentantalfa de. háromnegyed 10.; Tapolca de. fél 9.; Veszprém de. 10.; Zánka de. fél 9.

NÉMET NYELVŰ ISTENTISZTELETEK

Balatonboglár de. fél 10.; Hévíz de. fél 10.; Siófok (kápolna) de. fél 10.

■ Összeállította: VITÁLIS JUDIT

Egy évfolyam-találkozó három napja

Balatonszárszón tartottuk – tavalyi elhatározásunk alapján – évi rendes összejövetelünket. A csapat a teológiai tanulmányait 1956–57-ben megkezdő „örögfiúkból” verbuválódtak, és persze hitvestársaink is jelen voltak a közelmúltban rendezett alkalmakon.

Talán különlegessége találkozáinknak, hogy kezdettől fogva hívtuk magunk közé azokat is, akik valamilyen oknál fogva végül nem végeztek lelkési szolgálatot. Ez a tény kifejezésre kívánta juttatni nyitottságunkat és egykori diák-társainkkal való közösségvállalásunkat. Így aztán mindig van közöttünk nyugalmazott polgármester, tanár, pedagógiai és teológiai professzor, miként hitveseink között is megtalálható számos foglalkozás képviselője. Előkerültek a gyermekek és unokák fényképei, élménybeszámolók hangzottak el, eredmények és fiaskók egyaránt szóba kerültek a beszélgetések során.

Ez ideje együttlétünket néhány előadás is gazdagította. Hallhattunk érdekesítő ismertetőt Jerome Murphy-O'Connor Pál

története című könyvéről a mű magyarrá fordítója, Liska Endre nyugalmazott tanár tolmácsolásában. A több oldalról vitatott megállapításokat tartalmazó kötet az ismertetés után érdekes gondolatokat ébresztett és teológiai vitára serkentett bennünket.

Nem kisebb érdeklődésre tartott számot Reuss András professzor referátuma A péteri szolgálat mai kérdései címmel, amely a pápaság történelmi és jelenbeli szerepét tárta elénk. Jó alkalom volt ez az ökumené mai kérdéseiről és gyülekezeti tapasztalatairól való beszélgetésre, sőt a XVI. Benedek pápa Jézus-könyvéről való eszmecsere is.

Nem maradt el a múlt emlékeinek felidézése, és nem kerülte el figyelmünket bizonyos események történelmi értéklésének szükségességéről, sőt a Biblia évének fontossága sem.

Míg közel fél évszázadon át tiltották a Bibliát olvasását iskoláinkban és a hadseregben is, addig napjainkban egyre nyilvánvalóbb, hogy európai és magyar kultúránk megértése a Szentírás ismerete nél-

kül nem lehetséges. Amint az sem képzelhető el, hogy keresztény emberként ne táplálkozzunk az ősi igék erőt, hitet, szeretetet ajándékozó forrásából. Ezért fontos, hogy azok számára is kedvet ébresszünk a Biblia olvasásához, akik irodalmi kincsként nagyra becsülik, s azoknak is ajánljuk, akik most indulnak el a Jézus-követés ösvényén. Ezért kívánatos, hogy mindenkinek legyen saját Bibliája.

Örvendek, hogy sok település polgármestere valamennyi felekezet lelkészeivel karöltve segíti a biblikus programok megvalósítását, kiállítások szervezését a helyi kultúrházban vagy éppen az önkormányzati hivatal reprezentatív tanácskozótermében.

A kényszerű betegség miatt távolmaradtakra szeretettel gondoltunk, gyógyulást és erősödést kívánva nekik, a jelenlevők pedig áldással a szívükben búcsúztak egymástól, amint együttlétünk kezdetén is az úrvacsorai közösségben együtt részesültünk Jézus Urunk hozzánk hajló irgalmában.

■ D. SZEBIK IMRE

Gondos apaság

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cseres Csilla
E-mail: ararat@lutheran.hu

▶ **Az apák napját – a legtöbb országban június 3. vasárnapja – az Egyesült Államokban a 20. század elején egy Dodd nevű hölgy kezdeményezte, akinek az édesapja egyedül nevelte föl hat gyermekét. 1972-ben lett hivatalos ünnep az USA-ban, ma pedig már számos országban megemlékeznek róla.**

Azonban hogy még nagyobb hangsúlyt kapjon a gondos apaságra nevelés, a Bocs Alapítvány a gondatlan apaság okozta szenvedésekre is szeretné felhívni a figyelmet. Az apák napja árnyoldala az *apák éjszakája*, a vasárnapot megelőző szombat éj.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) becslése szerint legalább nyolcvanmillió foganás történik a párok „szándéka ellenére” évente a világon. Percenként több mint másfél száz. Nagy részük olyan régiókban, ahol a nőknek nincsenek jogaik, a lányok nem járhatnak iskolába, a családtervezési tanácsadás és eszközök elérhetetlenek, tiltottak, megfizethetetlenek.

A következmények katasztrofálisak. Sok száz millió gyermek kényszerül robotolni, koldulni, válik erőszak áldozatává, hal meg betegségben vagy hal éhen. Például több mint negyedmillió gyerek kényszerül katonáskodni a világon beháborúban. A gyerekkatona kevesebbet

eszik, nem kell neki zsoldot fizetni, szinte öngyilkos feladatokkal bízható meg, mert nem ismeri fel a veszély nagyságát. Könnyebben manipulálható, s gyakran nincs jobb lehetősége, mint egy fegyveres csoporthoz tartozni. Olcsó, hiszen „túltermelés” van belőle. 1999. október 20-án a Bocs Alapítvány is részt vett az úgynevezett *Berlini nyilatkozat a gyermekek katonáskodása ellen* kiadásában. Félkatonai ifjúsági szervezetei miatt sok ország akadályozza a 18 éves korhatár nemzetközi egyezményben való rögzítését.

Az 1992-es Rio de Janeiro-i ENSZ környezetvédelmi konferencia kapcsán jelent meg a New York Times című lapban *Vestine Mukamunana* védőnő nyilatkozata, aki akkor már hét éve küzdött Afrika legsűrűbben lakott és leginkább vallásos keresztény országában, Ruandában a nyomorban élő vidéki asszonyok számára a fogamzásgátlás lehetőségeiért. „A számos akadály között legnagyobb a férfiak ellenállása. Még a többi afrikai kultúráknál is erősebb a férfidominancia, a nők robotolnak a földeken, nagyobb részük írástudatlan, s a termékenység ráta a legnagyobb a világon. A férfiak legtöbbször nem fogadják el, hogy felesége fogamzásgátláshoz folyamodjon. Nyolc gyereket akarnak. Ez nem apaság, hanem az önzés kultusza. Az a téveszméjük, hogy a pirulától gyenge lesz a feleségük, és ezért majd a férfiaknak kellene dolgozniuk” – írta a védőnő. Két évvel az újságcikk megjelenése

után összeomlott a ruandai társadalom, amelyben az utolsó fél évtized alatt kilencről negyven százalékra nőtt az állandóan éhezők száma. A negyven év alatt megháromszorozódott népességet nem tudták eltartani az elaprózódott családi földparcellák.

1994-ben három hónap alatt a népesség tizenegy százalékát, több mint háromnegyed millió embert mészároltak le a mindenki mindenki elleni harcban. A nyolc gyermeket akaró apák és a fogamzásgátlást tiltók semmibe vették az ökológiai eltartóképesség korlátait. Mára a ruandai parlamentben a legmagasabb a nők aránya, és reményt keltő, hogy célul tűzték ki a háromgyermekes családmoldell társadalmi elfogadását.

Nem elég, ha valaki azt mondja: apa akarok lenni, gyereket akarok. A jövő generációk minden tagjának joga, hogy kívánt, mégpedig önmagáért – nem pedig gazdasági, nemzeti, rokonsági, vallási stb. érdekből, illetve nyomásra – kívánt gyermekként fogadjon meg.

■ SIMONYI GYULA

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

A Biblia-év öröme a pápai evangélikus gyülekezetben – közösség- és gyülekezetépítés

Minden ide von, / lehúz és elnyom, / az ige hatalom, / felelem Jézusom. (...) Minden elvész, / de van, mi kész, / nincsen kétség: / az üdvösség!

Ezzel és hasonló gondolatokkal, boldogan fogadtuk és éltük meg a Biblia éve 2008 ötletét. A Pápa városi, sokrétű, gazdag programokba híveinkkel lelkesen kapcsolódunk be, és rendezvénysorozatunkkal saját gyülekezetünkben is igyekeztünk élővé tenni a „Boldog, aki olvassa...” gondolatát. Továbbvittük ezt ezzel a gyakorlati törekvéssel: „Még boldogabb, aki szolgál vele” – tudniillik az igével. A munkába – missziói programunk értelmében – a gyülekezet minden rétegét bevontuk.

Mottónk: „Kezünkben a Bibliát, szívünkben az igét forgassuk” (mint Mária). Ez a Biblia-év 2008 üzenete és értelme. Ha nemcsak leporoljuk, hanem kutatjuk, akkor életformáló hatalma van az igrének személyes életünkben is. Erőt ad, irányt mutat, eligazít a mindennapokban. Az egy szükségeset, a célba vezetőt mutatja meg számunkra. A történetiségén, irodalmi szerepén túl a legfontosabb, hogy bemutatja, Isten hogyan menti meg az embereket. Az örök élet ajándékát kínálja fel Jézus Krisztus váltása révén. Nem öncélú, értünk van. Nemcsak olvasmány, hanem életünk megoldását tanítja.

Eddig tizenöt plakát készült el bibliai igével, figyelemfelkeltés céljából. Ez évben januártól kezdve minden istentiszteleten Bibliával kapcsolatos versek, prózák és zenés zsolnárfeldolgozások hangzottak el, gyermekek, fiatalok és felnőttek szolgálatával, akik ezenfelül a liturgiába is bekapcsolódtak. Jó alkalom ez a közösség és a gyülekezet építésére, a kapcsolattartásra. Az év első négy hónapjában hetvenötön szolgált a gyülekezet tagjai közül, huszonöt bibliai vers, próza szólat meg. Nagypénteken passió volt a hittanosok szolgálatával. Ünnepi irodalmi-zenés istentiszteletünkön hangjáték csendült fel. Az esti istentiszteleteken is – az énektanulás mellett – felnőtt gyülekezeti tagjaink verseket mondtak. Nemcsak az anyagyülekezetben, hanem a szórványban is felhangzottak a Biblia évének témái, versei.

Konfirmándusaink – egyetemistáink vezetésével – bibliodrámat adtak elő gyülekezeti termünkben; az *Utolsó ítélet* című darabot *Ihász Katalin* joghallgató és *Vörös Katinika* bölcsészhallgató írta és rendezte. A szereplők hétköznapi életünk eseményein keresztül hét jelenetben mutatták be a jobb és a bal kéz felől állók előzményétét, a buktatókat és a célba jutást.

A felnőttek és a fiatalok irodalmi-zenés összeállítását adtak elő *Zsolnárok szárnyán* címmel. A zenei betéteket Nagy Tibor művész és családja szolgáltatta, hegedű, fuvola, cselló hangszerelésben, Bach-, Händel- és egyéb zsolnárfeldolgozások alapján. Az áhítatkeltő és lélekemelő alkalom elmélyítette bennünk a zsolnárok üzenetét. Azért választottuk a *Zsolnárok könyvét*, mert az mindig, ma is, nagyon időszerű. Benne lüktet a mai ember életének minden szívdobbanása. Az emberi élet ismérvei most is ugyanazok, mint a könyv születésekor: küzdelem, harc, vívódás, betegség, csüggedés, bánat, büntudat, bűnbánat, gond, fájdalom, de van vigasztalódás, öröm és boldogság is. A zsolnárok jó helyen keresik a megoldást: előre és felfelé! A zsolnárok szárnyán felemelkedhetünk a „megoldások” világába. „Istenben nyugszik meg lelkem, tőle van szabadulásom” – írja a zsolnáros. A háladási és Isten magasztalása a megoldás kulcsa. Nem az ideigvalót, hanem az örökkévalót látjuk és keressük. Ahogy *Reményik Sándor* mondja: „Bekesség Istenből!”

Az istentisztelethez képi kiállítás is kapcsolódott (*képünkön*). Kiss László tanár trilogiát alkotott a 23. zsolnárhoz, *Borbély Lajos* tanár a 46. zsolnárt, *Mező Lászlóné* a 121. zsolnárt illusztrálta. Mindegyik képnél olvasható volt a megfelelő bibliai ige. *Persaits László* tanár a húsvéti jelenetet készítette el: „Nincs itt, feltámadt!” *Polgárdi Attila* tanár *Leonardo da Vincinek* a londoni National Galleryben látható, *Anna harmadmagával* című képét formálta meg a mai absztrakt ábrázolással. *Zsuppán István* tanár a pápai Nagytemplomot építő *Eszterházy gróf* alakját festette meg, amint szívére öleli a templom makettjét. Oda és a felirat kívánkozott: „Szívem templommá legyen.”

Bibliakiállításunkon a festményeken kívül a gyülekezet történetét szemléltető dokumentumokat, emléktárgyakat mutattunk be két tárlóban és két paravánon. A kiállítást *Tóth Béla* gyülekezeti titkár rendezte, aki az ünnepi alkalomra a gyülekezet történetét átfogó füzetet állított össze az érdeklődők számára.

A Biblia éve 2008 rendezvénysorozat szervezője és a pápai Jókai Mór Művelődési Központ kapcsolattartója e sorok írója:

VARGA GYÖRGYNÉ

Nyári egyházmegyei hittantábor Nyíregyházán

„Tolle lege – vedd és olvasd!” Ez volt a mottója annak a nyári hittantábornak, melyet a Borsod-Hevesi Egyházmegye gyülekezeti közösen tartottak június utolsó hetében Nyíregyházán. Sok gyülekezetből érkezett a közel ötven gyermek és fiatal, akik többé-kevésbé ismerték már egymást a tavalyi és korábbi egyházmegyei táborokból.

A hét színes programjairól *Sándor Frigyes* esperes volt a felelős; az ő programszervezésében – ahogyan eddig – most sem kellett csalódnunk. A Nyíregyháza környéki és debreceni kirándulások szervesen kapcsolódtak azokhoz a témákhoz, melyek idén a hittanfoglalkozások alapjául szolgáltak. 2008 a Biblia éve, ezért a Biblia keletkezésével, a Bibliával kapcsolatos alapvető tudnivalókkal foglalkoztak a gyerekek ezen a héten, a nyíregyházi vadaspark meglátogatását pedig a teremtés történetével kapcsolatosra. Az alsó tagozatos, a felsős és a középiskolások korosztály külön csoportokban, más-más lelkes vezetésével játékosan, feladatlapok segítségével barátkozott a Bibliával, vagy elevenítette fel korábbi ismeretét.

Nyíregyházán a Luther Márton Kollégiumban szálltunk meg. Köszönjük *Martinovszky Istvánnak*, a kollégium igazgatójának a szíves vendéglátást és azt, hogy részt vett az esti és reggeli áhítatokon, tárogatómuzsikával színesítve a gitározás-zenés alkalmakat.

A Borsod-Hevesi Egyházmegyében nagyon sok a szórványgyülekezet, ezért is volt igazán felemelő sok fiatalnak ötven evangélikus között lennie, hiszen a hittanórakon és a templomban néhol csak nagyon kis létszámban vannak együtt. A táborban megérezhették, hogy nincsenek egyedül, az evangélikusság él ebben a nehéz helyzetben levő egyházmegyében is.

GERLAI PÁL

SZÉLRÓZSA 7. ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ
2008. JÚLIUS 16-20. • HŐSZEG
www.szelrozsatalalkozo.hu

A Szélrózsa záró istentisztelete

▶ **Idén különösen nagy figyelmet kap a szervezők részéről a Szélrózsa záró-alkalma: külön munkatársi csapat állt össze annak érdekében, hogy a találkozó utolsó órái és percei lelki élményt jelentenek és utraivalót nyújtsanak a több ezer résztvevőnek. Ez ügyben dr. Szabó Lajos professzorhoz, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezetőjéhez fordultam kérdéseimmel.**

– Kik vesznek részt a záró istentisztelet programjának összeállításában?

– Az alkalomra tulajdonképpen egy főszervezői csapatban készülünk: *Smidéliusz Gábor*, *Szabóné Mátrai Marianna* és *Jómagam*. De több teológust is bevontunk a szervezésbe: az elmúlt félévben működött egy olyan szeminárium az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, amelynek a témája a „szélrózsás istentiszteletek” volt. Mintegy tizenkét fős diákcsoporttal gondoltuk át együtt, milyenek voltak az eddigi záróalkalmak, és milyenre lenne szükség idén. Összefoglalva tehát hosszabb szervezői munka áll mögöttünk, a jövő lelkesítő munkacsoportjával együttműködve.

– Mit lehet tudni a záró istentiszteletről?

– Témája ez lesz: „Vissza a jövőbe”. A vezérigénk pedig így szól: „Mert tiétek ez az ígéret és gyermekeiteké, sőt mindazoké is, akik távol vannak, akiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk.” (ApCsel 2,39) Ezen ige kapcsán kiemeljük majd a közel és a távol fogalmát az ige hirdetésben. Hiszen a fiatalok addigra már öt napot töltenek el együtt, de jelen lesznek olyan ifjak és felnőttek is, akik csak a záróalkalomra tudnak majd eljönni. Célunk az, hogy minél több korosztály gyűljön össze a hirdetett ige körül, és részesülhessen az úrvacsora közösségében.

A ráhangolódást az úrvacsora előkészítő segíti majd, amely már reggel 9 órakor megkezdődik. Szervezői csapatunk bízik abban, hogy valóban sikerül közel kerülni egymáshoz fiatalnak és időseknek: a „szélrózsásoknak”, a köszegieknek és a környékbeli gyülekezetek tagjainak, az érdeklődőknek és a tévénézőknek is – akik otthonukban le-

Szabó Lajos

hetnek velünk együtt. Az istentisztelet egy háromnegyed órás koncert zárja le: a Szélrózsa zenekar búcsúkoncertje lesz ez, amely azt a célt szolgálja, hogy az is-

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Balog Eszter

– Az alkalomra készül egy különleges kereszt. Megtudhatunk róla valamit...?

– Erdélyben faragják, de most nem mondom többet. Legyen ez meglepetés a résztvevőknek!

– A napraforgó lesz az istentisztelet szimbóluma. Miért éppen ez?

– Több okból is. Egyfelől a nyarat jelképezi, másfelől a fény felé való fordulásaiban – átvitt értelemben – az Isten szeretete felé forduló magatartás üzenetét láthatjuk meg. Az úrvacsoravételnél is a napraforgó jelzi majd azokat a csoportokat, amelyek a szent jegyeket körbeviszik.

– Kik működnek majd közre?

– A pécsi gospelkórus, a Szélrózsa zenekar, a már említett szeminárium fiataljai és főszervezői csapatunk.

– Úgy tudom, készül egy kiadvány is a záró-alkalomra.

– Igen, az imádságok egy kis füzetbe gyűjtve megjelennek majd *Határ menti meditációk* címmel. Ezt a találkozó, illetve utána az evangélikus könyvesboltokban lehet megvásárolni. Mintegy nyolcvan meditatív szöveg olvasható benne.

– Mit tehet az a fiatal, akiben kérdés merül fel az istentisztelet átélve, vagy épp csak beszélgetni szeretne az elhangzott igéről, gondolatokról?

– Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékén elérhető vagyok, *Szabóné Mátrai Marianna* és *Smidéliusz Gábor* úgyszintén. Kérdések, kérések esetén szívesen állunk a fiatalok rendelkezésére.

– Köszönöm a beszélgetést és a sok-sok készülődést, fáradozást a szélrózsás fiatalok nevében is. Legyen áldott alkalom a napraforgók üzenete a közelieknek és a távoliaknak egyaránt!

■ BALOG ESZTER

tentisztelet végén még legyen egy utolsó, „táboros” közösségi élmény, mielőtt mindenki hazatér.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Szélrózsza-hívogató

A Szélrózsza plakátjával bizonyára mindannyian találkozhattak már, akik most ezeket a hívogató sorokat olvassák néhány nappal a rendezvény előtt. Gyülekezeti termek, templomok, iskolák hirdetőtábláiról üzenték az élénk, megragadó színek: megindult a készülődés, sokan és nagy lelkesedéssel dolgoznak azon, hogy igazi lelki élménnyé váljon az öt községi nap július közepén.

Most, amikor a célegyenesbe értünk, sokkal inkább a plakát alakjainak sziluettei szólítanak meg minket: két fiatal, akik egymással beszélgetnek, édesapa, aki kézen fogva kíséri a gyermekét, kisfiú, aki felé kerekesszékes ismerőse fordul. Mindannyiunknak szól a hívás, legyünk együtt, küldjünk másokat is július 16. és 20. között Kőszegre, a hetedik Szélrózsára, aknazzuk ki azokat a lehetőségeket, amelyeket Urunk kínál nekünk a nyugati határszélen!

HIRDETÉS

Kollégiumi felvételi

A Budapesti Tirannosz Ház felekezeti közti fiúkollégium, ahol a szálláslehetőség mellett ideális feltételeket biztosítunk a diákok testi-lelki-spirituális fejlődéséhez is. Ha felvettek a főiskolára/egyetemre, és szívesen laknál egy keresztény közösségben – jelentkezz a Tirannosz Házba! További információ: web: www.tirannoszhoz.hu; e-mail: tirannoszhoz@tirannoszhoz.hu; tel.: 20/590-0534.

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal, de Istennek akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk, nagyanyánk, dédanyánk, özv. Dobos Mihályné született Holicza Mária életének 87. esztendejében, június 27-én hazatért Urához. Szerettünkől július 2-án nagy részvét mellett búcsúztunk az ősgárdi temetőben. A feltámadás evangéliumát Kalácska Béla ny. esperes hirdette 2Tim 4,7-8 alapján: „A nemes harcot megharcoltam...”
A gyászoló család

APRÓHIRDETÉS

Harangtornyok belső szervizelése. Gombos Ferenc – tel.: 30/505-0546 (az esti órákban); e-mail: gombosmi@invitel.hu.

Statikusirodám vállalja új épületek és építmények tervezését, régi épületek tartószerkezeti rekonstrukcióját, az építési műveletek felelős műszaki vezetését. Dömölki-Nagy Mérnöki Kft., Budapest (telefon: 70/328-4461, e-mail: dnagy46@gmail.com).

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ne késs jót tenni a rászorulóval, ha módodban van, hogy megtedd! Péld 3,27 (2Kor 8,14; Mt 5,13-16; Ef 5,8b-14; Zsolt 124) Hányszor tapasztaljuk, hogy szegény kéregetők közelítnek felénk, úton, útközben, piros lámpánál várakozva. Gondolunk-e már rá valaha, hogy vajon mit esznek aznap, s mit fognak enni másnap? Segítünk-e rajtuk, segítünk-e már nekik, ha megtehettük? Nézzünk magunk köré, s ne késlekedjünk adni, ha tehetjük! Örüljünk annak, hogy adhatunk!

Hétfő

Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert „a jókedvű adakozót szereti az Isten”. 2Kor 9,7 (2Móz 35,29; Jak 2,14-26; Mk 3,7-19) Legyünk boldogok, s boldogságunkat, örömlenket önzetlenül osszuk meg másokkal. Ne azt keressük, hogy mit miért adunk, és mit kapunk viszonzásképpen, hanem azt tegyük, ami belülről önzetlenül jön a másik irányába. Adjunk hátat az Úrnak, hogy megtapasztalhatjuk, mi is az az önzetlenség. Isten egyszülött Fiát adta a világnak önzetlenül.

Kedd

Az a jó, ha kegyelemmel erősödik meg a szív. Zsid 13,9b (Zsolt 51,12; 2Kor 6,11-18/7,1; Mk 3,20-30) Tárjuk ki szívünket, s valljuk meg bűneinket. Ne áltassuk magunkat a hazugság és a bűnök világában, tartsuk távol magunkat a gonosztól. Könyörögve kiáltunk bűneink bocsánatáért a mindenható Úrhoz, s a bűnbocsánattól megerősödve szolgáljuk őt tiszta szívünkben!

Szerda

Pál írja: Krisztusban nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban. Gal 3,28 (Ez 36,36a; Jak 3,13-18; Mk 3,31-35) Hiába születünk fehérek, feketének, meszticnek, alacsonynak, magasnak. Hiába élünk városban, falun, tanyán. Hiába vagyunk tanultak vagy tanulatlanok, öregek vagy fiatalok. Isten akaratát mindannyiunknak egyformán kell teljesítenünk, Isten előtt egyformán kell bűneinket vállalnunk. Isten színe előtt mindenki egyforma! S aki megbánja bűnét: mindenki megkapja bűnei bocsánatát!

Csütörtök

Te perelted, Uram, peremet, és megváltottad életemet. JSir 3,58 (Tit 2,14; Lk 11,33-36/37-41; Mk 4,1-9) Akinek van füle a hallásra, az meg is hallja azt, ami Urunk mondani akar. A szem a lélek tükré. Ha szemünk tiszta, akkor az egész test világos, de ha sötét, a test gonosz. Vigyázzunk életünk során, ne engedjük, hogy tekintetünk elhomályosodjon. Hagyjuk meg a ragyogását, tisztaságát, s másokban is csak a ragyogást és tisztaságot keressük!

Péntek

Ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által. 1Pt 2,5 (Zak 6,15a; Jn 18,19-24; Mk 4,10-20) Gondoljuk csak végig, eddigi életünk során milyen sok felesleges dolgot szerztünk meg magunknak. Ezek mind-mind értéktelen tárgyak. Anyagi javak. Ezek gazdagítanak bennünket? De azt is vegyük számba, hogy eddigi életünk során lelkünk, belső életünk mivel gazdagodott! S ebből a gazdagságból mit osztottunk meg környezetünkkel, mit adtunk át Isten akaratára szerint másoknak?! Pedig ez az, ami valóban gazdagít bennünket!

Szombat

Kegyelem néktek és békesség attól, aki van, és aki volt, és aki eljövendő. Jel 1,4 (JSir 3,23b; Fil 2,12-18; Mk 4,21-25) Köszönjük meg Isten áldását a múltért, a jelenért, és kérjük a jövőért. Adjunk hátat Istennek a mindennapi napfelkelteért s az esti naplementéért. Legyünk hálásak az asztalnál, amikor ételünket magunkhoz vesszük, és legyünk hálásak sorsunk jó úton tartásáért. Soha ne feledjük: az Úr Isten óvó tekintete vigyázza minden lépésünket.

■ KUTHY ILONA ÁGNES

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 13-ától július 20-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.30 / Kossuth rádió Tetten ért szavak (10') 9.20 / Duna Tv Nyelvtörz (2003) (21) 9.45 / mtv Református magazin (25') 10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet közvetítése Túrkevérről. Igét hirdet Gacsályi Zsolt lelkész. (56') 12.00 / Duna Tv Élő egyház (26') 15.05 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzeneiről Az orgona az európai kultúr-történetben, 1. rész 17.40 / m2 Ábel a rengetegben (magyar tévéfilm, 1994) 1-2. rész 21.15 / Bartók rádió A Biblia éve 2008, 100/30. rész	9.45 / m2 „Íróknak, semmi másnak” Emlékezés Krúdy Gyulára (25') 13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház féléórása 15.00 / Duna Tv Saint-Exupéry utolsó repülése (francia dokumentumfilm, 2000) (54') 16.20 / PAX Teréz egy közülnünk (életrajzi film) (35') 19.35 / Duna Tv Szent Márton útjai (magyar dokumentumfilm, 2008) (64') 20.40 / PAX Ötven éves a Központi Baptista Énekkar 1-2. (zenés műsor) (103')	7.30 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház féléórása 16.20 / PAX Fény előttem, fény utánam Túrmezei Erzsébet költőnő portréja (ZMC – 34') 20.30 / Duna Tv Utazások a Föld középpontjából 6/4. rész: Hiedelmek (angol ismeretterjesztő sorozat, 2005) (50') 21.00 / PAX Jobbítsd a nemzetöt! Kegyelemért könyörgő ének a Szentírás igéjére Szokolay Sándor műve (koncertfilm) (ZMC – 44')	13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...” A református egyház féléórása 13.35 / PAX Vox Nova (hangverseny) (ZMC – 47') 14.05 / Kossuth rádió Tér-ido „Aludj el szépen...” 2. rész: Szép álmokat! (25') 14.25 / m2 A reneszánsz túra (magyar dokumentumfilm, 2008) (25') 21.20 / Duna II. Autónomia Engedjétek hozzám jöni a gyermekeket... Böjte Csaba (magyar dokumentumfilm, 2002) (31') 21.35 / PAX Pro Musica leánykar (hangverseny) (ZMC – 81')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
6.00 / Hallmark Koldus és királyfi (angol-magyar családi film, 2000) (90') 6.30 / ATV „Nem csak kenyérről él...” (ism.) (10') 16.00 / Duna Tv A világorökség kincsei Eisleben és Wittenberg – Luther Márton emlékhelyei (német ismeretterjesztő sorozat, 1998) (15') 16.10 / m2 A szerelem bolondjai 1. rész (magyar film, 1976) (64') 18.00 / Bartók rádió Bach-fesztivál Lipcsében (60') 18.10 / PAX A világ bajnok (koncertfilm) (73')	13.24 / Bartók rádió A Biblia éve 2008 100/31. rész (36') 13.30 / m2 Válaszd a tudást! Fekete-fehér (60') 15.30 / PAX Tíz emberöltő ünnepe (riportfilm) (ZMC – 24') 18.25 / Duna II. Autónomia Szerelmes földrajz Találkozások Istennel – Petrus Mária (magyar ismeretterjesztő magazin, 2007) (31') 18.25 / PAX Új szív – testben és lélekben (beszélgetés) (87') 20.20 / Duna Tv Impressziók Gustav Klimt (lengyel filmetűd, 1997) (8')	7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus féléóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 10.10 / Hallmark A hajnal első fénye (amerikai filmdráma, 2000) (100') 12.00 / Duna Tv Isten kezében (26') 14.00 / Bartók rádió A Bach család zenéjéből (60') 16.45 / Duna Tv „Szerelmes hűség” Kései beszélgetés Fejtő Ferencsel (2008) (30') 20.00 / Duna II. Autónomia In vivo heroin. A véremben van már mindenem (magyar dokumentumfilm, 2002) (45') 20.40 / PAX Végtelen – A Gábel testvérek koncertje (koncertfilm) (75')	8.30 / Civil rádió Evangélikus féléóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 10.00 / Duna Tv Evangélikus istentisztelet Miskolcra (60') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26') 13.15 / PAX Titokzatos Erdély (útifilm) (ZMC – 56') 17.35 / m2 Ábel az országban 1-2. (magyar tévéfilm, 1994) (114') 19.35 / Bartók rádió A Biblia éve 2008, 100/32. rész Mendelssohn: Éliás (oratórium) (205') 20.00 / PAX Gyermekszemmel (riportfilm) (30')

HIRDETÉS

Nyári angol-, hittan- és zenei tábor a szarvasi angol iskolánál

Július 28-tól augusztus 1-jéig tartjuk idei táborunkat, melyre az évtől kezdve vidékieket is fogadunk szállást és teljes ellátást biztosítva. Korcsoportonkénti foglalkozásokat tartunk óvodásoktól kezdve felnőttekig. Ifjúsági csoportok és családok jelentkezését is várjuk. Jelentkezni lehet július 25-ig címünkön vagy telefonszámunkon: Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Evangélikus Általános Iskola és Óvoda, 5540 Szarvas, Kossuth u. 43.; 66/313-131, 20/770-0202.

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYZHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
 EvÉlet on-line: www.evelet.hu
 Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Nyomdai előállítás: Egri Nyomda Kft.
 3300 Eger, Vincellérskola u. 3.
 Felelős vezető: Kopka Viktor vezérigazgató

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
 Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
 Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa
 (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2585 Ft, fél évre 5170 Ft, egy évre 10340 Ft, szomszédos országba egy évre 35 100 Ft (137,5 euró), egyéb külföldi országba egy évre 41 000 Ft (161 euró).

Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendek K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 208288